

LENTOPALLON SÄÄNNÖT 2017

Suomen Lentopalloliitto
4.9.2017

SISÄLLYSLUETTELO

PELIN LUONNE

OSA 1: PELISÄÄNTÖJEN FILOSOFIA JA TUOMARITOIMINTA

OSA 2 - JAKSO 1: PELI

LUKU 1: PELIOLOSUHTEET JA -VÄLINEET

- 1 PELIALUE
  - 1.1 KENTÄN MITAT
  - 1.2 PELIALUEEN PINTA
  - 1.3 KENTÄN RAJAT
  - 1.4 KENTÄN ALUEET
  - 1.5 LÄMPÖTILA
  - 1.6 VALAISTUS
- 2 VERKKO JA VERKKOPYLVÄÄT
  - 2.1 VERKON KORKEUS
  - 2.2 VERKON RAKENNE
  - 2.3 VERKKOMERKIT
  - 2.4 ANTENNI
  - 2.5 VERKKOPYLVÄÄT
  - 2.6 LISÄVARUSTEET
- 3 PALLOT
  - 3.1 OMINAISUUDET
  - 3.2 PALLOJEN YHDENMUKAISUUS
  - 3.3 VIIDEN PALLON JÄRJESTELMÄ

LUKU 2: OSANOTTAJAT

- 4 JOUKKUEET
  - 4.1 JOUKKUEEN KOKOONPANO
  - 4.2 JOUKKUEEN SIJAINTI
  - 4.3 PELAAJIEN VARUSTEET
  - 4.4 MUUTOKSET VARUSTEISIIN
  - 4.5 KIELLETYT ESINEET

- 5 JOUKKUEEN JOHTAJAT
  - 5.1 KAPTEENI
  - 5.2 VALMENTAJA
  - 5.3 APUVALMENTAJA

LUKU 3: PELIMUOTO

- 6 PISTEEN SAAMINEN, ERÄN JA OTTELUN VOITTAMINEN
  - 6.1 PISTEEN SAAMINEN
  - 6.2 ERÄN VOITTAMINEN
  - 6.3 OTTELUN VOITTAMINEN
  - 6.4 LUOVUTUS JA JOUKKUEEN JÄÄMINEN VAJAAKSI
- 7 PELIN RAKENNE
  - 7.1 ARVONTA
  - 7.2 LÄMMITTELY ENNEN OTTELUA
  - 7.3 JOUKKUEEN ALOITUSKOKOONPANO
  - 7.4 SIJOITTUMISET
  - 7.5 SIJOITTUMISVIRHE
  - 7.6 KENTTÄKIERTO, ROTAATIO
  - 7.7 VIRHEET KENTTÄKIERROSSA

LUKU 4: PELISUORITUKSET

- 8 PELIN TILANTEET
  - 8.1 PALLO PELISSÄ
  - 8.2 EI PELISSÄ OLEVA PALLO
  - 8.3 PALLO "SISÄLLÄ"
  - 8.4 PALLO "ULKONA"
- 9 PALLON "PELAAMINEN"
  - 9.1 JOUKKUEEN LYÖNNIT
  - 9.2 LYÖNNIN TUNNUSMERKIT
  - 9.3 VIRHEET PELATTAESSA PALLOA
- 10 PALLO VERKOLLA
  - 10.1 VERKON YLITTÄVÄ PALLO
  - 10.2 VERKKOA KOSKEVA PALLO
  - 10.3 PALLO VERKOSSA

- 11 PELAAJA VERKOLLA
  - 11.1 VERKON YLI KUROTTAUTUMINEN
  - 11.2 VERKON ALITTAMINEN
  - 11.3 VERKON KOSKEMINEN
  - 11.4 PELAAJAN VIRHEET VERKOLLA
- 12 ALOITUSSYÖTTÖ
  - 12.1 ERÄN ENSIMMÄINEN ALOITUSSYÖTTÖ
  - 12.2 ALOITUSJÄRJESTYS
  - 12.3 ALOITUSSYÖTTÖLUVAN ANTAMINEN
  - 12.4 ALOITUSSYÖTÖN SUORITTAMINEN
  - 12.5 PEITTÄMINEN
  - 12.6 VIRHEET ALOITUKSEN AIKANA
  - 12.7 VIRHEET ALOITUSLYÖNNISSÄ JA SIJOITTUMISVIRHEET
- 13 HYÖKKÄYSLYÖNTI
  - 13.1 HYÖKKÄYSLYÖNNIN OMINAISUUDET
  - 13.2 HYÖKKÄYSLYÖNNIN RAJOITUKSET
  - 13.3 VIRHEET HYÖKKÄYSLYÖNNISSÄ
- 14 TORJUNTA
  - 14.1 TORJUMINEN
  - 14.2 TORJUNTAKOSKETUS
  - 14.3 TORJUNTA VASTUSTAJAN PUOLELLA
  - 14.4 TORJUNTA JA JOUKKUEEN LYÖNNIT
  - 14.5 ALOITUKSEN TORJUMINEN
  - 14.6 TORJUNTAVIRHEET

LUKU 5: KESKEYTYKSET, VIIVYTYKSET JA PELIKATKOT

- 15 KATKOT
  - 15.1 SÄÄNTÖMÄÄRÄISTEN KATKOJEN LUKUMÄÄRÄ
  - 15.2 SÄÄNTÖMÄÄRÄISTEN PELIKATKOJEN PERÄKKÄISYYS
  - 15.3 SÄÄNTÖMÄÄRÄISEN PELIKATKON PYYTÄMINEN
  - 15.4 AIKALISÄT JA TEKNISET AIKALISÄT
  - 15.5 PELAAJAVAIHTO
  - 15.6 PELAAJAVAIHTOJEN RAJOITUKSET
  - 15.7 POIKKEUKSELLINEN PELAAJAVAIHTO
  - 15.8 ERÄSTÄ TAI OTTELUSTA POISTETUN PELAAJAVAIHTO
  - 15.9 SÄÄNÖVASTAINEN PELAAJAVAIHTO
  - 15.10 PELAAJAVAIHTO
  - 15.11 VIRHEELLISET KATKOPYYNNÖT
- 16 OTTELUN VIIVYTYKSET
  - 16.1 VIIVYTYSTYYPIT
  - 16.2 VIIVYTYSSEURAAMUKSET
- 17 POIKKEUKSELLISET PELIN KESKEYTYKSET
  - 17.1 LOUKKAANTUMINEN/SAIRASTUMINEN

17.2 ULKOPUOLISET HÄIRIÖT

17.3 PITKÄT KESKEYTYKSET

18 ERÄTAUKO JA PUOLTENVAIHTO

18.1 ERÄTAUOT

18.2 PUOLTENVAIHTO

LUKU 6: LIBEROPELAAJA

19 LIBERO PELAAJA

19.1 LIBERON NIMEÄMINEN

19.2 VARUSTEET

19.3 LIBERON SALLITTU TOIMINTA

19.4 LIBERON UUELLEEN NIMEÄMINEN

19.5 YHTEENVETO

LUKU 7: OSALLISTUJIEN KÄYTTÄYTYMINEN

20 KÄYTTÄYTYMISSÄÄNNÖT

20.1 URHEILULLINEN KÄYTÖS

20.2 REILUN PELIN HENKI

21 KÄYTTÄYTYMISRIKKEET JA NIIDEN RANKAISU

21.1 VÄHÄISET KÄYTTÄYTYMISRIKKEET

21.2 RANGAISTUKSIIN JOHTAVAT KÄYTTÄYTYMISRIKKEET

21.3 RANGAISTUSASTEIKKO

21.4 KÄYTÖSRANGAISTUSTEN SOVELTAMINEN

21.5 RIKE TAUON AIKANA

21.6 YHTEENVETO KÄYTÖSRIKKEISTÄ JA KORTTIEN KÄYTTÖ

OSA 2 - JAKSO 2: TUOMARIT JA HEIDÄN VASTUUNSA

LUKU 8: TUOMARIT

22 TUOMARISTO JA MENETTELYT

22.1 KOKOONPANO

22.2 MENETTELYT

23 PÄÄTUOMARI

23.1 SIJAINTI

23.2 VALTUUDET

23.3 TEHTÄVÄT

24 VERKKOTUOMARI

24.1 SIJAINTI

24.2 VALTUUDET

24.3 TEHTÄVÄT

25 KIRJURI

25.1 SIJAINTI

25.2 TEHTÄVÄT

- 26 AVUSTAVA KIRJURI
  - 26.1 SIJAINTI
  - 26.2 TEHTÄVÄT
- 27 RAJATUOMARIT
  - 27.1 SIJAINTI
  - 27.2 TEHTÄVÄT
- 28 VIRALLISET KÄSI- JA LIPPUMERKIT
  - 28.1 TUOMAREIDEN KÄSIMERKIT
  - 28.2 RAJATUOMARIEN LIPPUMERKIT

OSA 3: MÄÄRITELMÄT

PELIN LUONNE

Lentopallo on kahden joukkueen verkon jakamalla kentällä pelaama urheilulaji. Lajista on olemassa eri versioita erilaisiin olosuhteisiin tarjoamaan pelin monipuolisia ominaisuuksia jokaiselle.

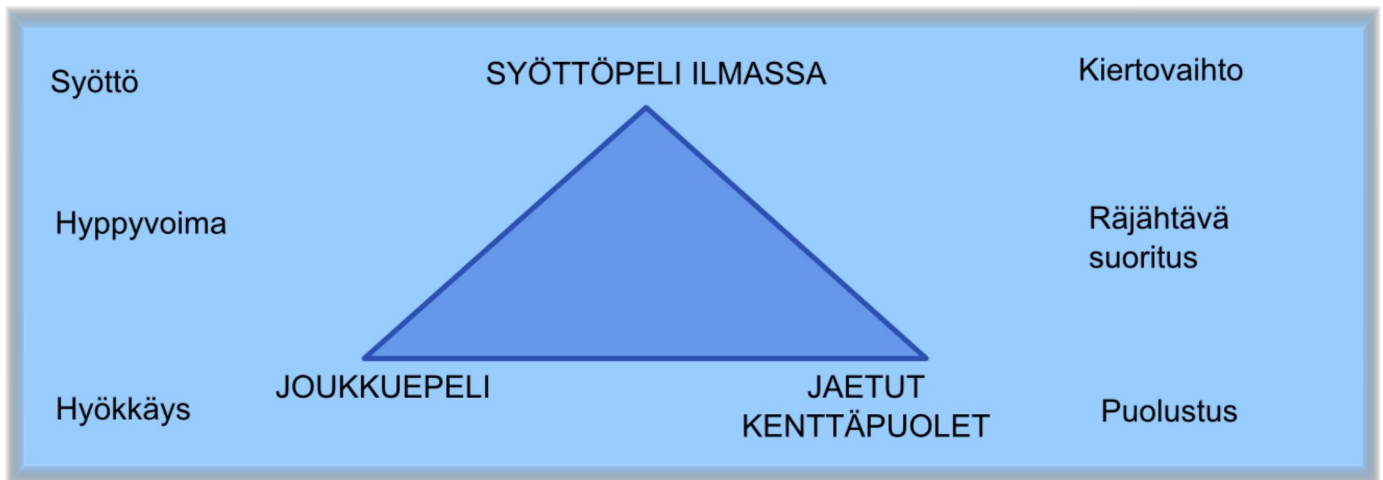
Pelissä tavoite on toimittaa pallo verkon yli ja saada pallo koskettamaan vastapuolen kenttää, ja estää vastapuolta tekemästä samaa. Joukkueella on kolme lyöntiä pallon palauttamiseen (torjunnan lisäksi).

Pallo laitetaan peliin syöttämällä: syöttäjän lyönti verkon yli vastapuolelle. Palloralli jatkuu kunnes pallo koskettaa pelikenttää, tai se menee "ulos" tai joukkue ei onnistu palauttamaan palloa sääntöjen mukaisesti.

Lentopallossa pallorallin voittava joukkue saa pisteen (Palloralli Pistesysteemi). Jos syötön vastaanottava joukkue voittaa pallorallin, saa se pisteen ja oikeuden syöttöön, ja sen pelaajat siirtyvät kentällä kiertovaihdolla yhden pelipaikan eteenpäin kellon pyörimissuuntaan.

Johdanto

Lentopallo on yksi menestyneimpiä ja suosituimpia kilpa- ja harrasteurheilulajeja maailmassa. Se on **nopea, jännittävä** ja pelitapahtumat ovat **kiivaita**. Silti lentopallo sisältää useita tärkeitä ja toisilleen päällekkäisiä osa-alueita, joiden toisiaan täydentävät **vuorovaikutukset** tekevät lajista ainutlaatuisen pistekilpailujen joukossa:

Viime vuosina Kansainvälinen Lentopalloliitto (FIVB) on ottanut merkittäviä edistysaskelia mukauttaakseen peliä nykyaikaiseksi yleisölajiksi. Tämä teksti on tarkoitettu laajalle lentopalloyleisölle - pelaajat, valmentajat, tuomarit, katsojat, tiedotusvälineiden kommentaattorit - seuraavista syistä:

- pelisääntöjen ymmärtäminen mahdollistaa parempaa peliä - valmentajat voivat luoda paremman joukkuekoostumuksen ja pelitaktiikan, jolla pelaajille voidaan antaa vapaat kädet näyttää taitonsa pelissä;
- sääntöjen keskinäisten suhteiden ymmärtäminen mahdollistaa toimitsijoiden paremmat ratkaisut.

Tämä johdanto keskittyy ensin Lentopalloon kilpailulajina ennen kuin osoitetaan keskeiset ominaisuudet, jotka ovat edellytyksenä menestykselle tuomaritoiminnassa.

LENTOPALLO ON KILPAURHEILULAJI

Kilpailussa käytetään olemassa olevia vahvuuksia. Siinä esitellään parhaat kyvyt ja luovimmat ja kauneimmat suoritukset. Pelisäännöt on jäsennetty antamaan kaikille näille ominaisuuksille sijaa. Muutamaa poikkeusta lukuunottamatta lentopallossa kaikki pelaajat osallistuvat peliin verkolla (hyökkäyksessä) ja takakentällä (puolustettaessa tai syötettäessä).

William Morgan, pelin luoja, tunnistaisi nykylentopallon hyvin, koska tietyt lajille ominaiset ja keskeiset piirteet ovat säilyneet vuosien yli. Eräät näistä piirteistä ovat yhteisiä muiden verkko-/pallo-/mailapelien kanssa:

- syöttäminen
- pelaajien kiertovahto (syöttäminen vuorotellen)
- hyökkäys
- puolustus.

Lentopallo on kuitenkin ainutlaatuinen verkkopeli vaatiessaan pallon pysymistä ilmassa jatkuvasti lentävä pallo ja että joukkueelle annetaan mahdollisuus keskinäiseen syöttelyyn ennen kuin pallo pitää palauttaa vastustajille.

Erikoistuneen puolustuspelaajan - Liberon - mukaantuominen peliin on vienyt peliä pallorallien pidennyttä ja pelin monivaiheisuudella eteenpäin. Muutokset syöttösääntöissä ovat tehneet syötöstä hyökkäysaseen pelkän pallon peliin toimittamisen sijasta. Kiertovaihtojärjestelmä on juurruttanut pelaajien monitaitoisuuden lajiin. Pelaajien sijoittumista koskevien sääntöjen tulee antaa joukkueille joustoa ja mahdollisuuksia kehittää taktiikkaansa entistä kiinnostavammaksi. Kilpailijat vastaavasti käyttävät näitä puitteita kilpaillakseen suorituksissa, pelitaktiikassa ja voimassa. Puitteet antavat myös pelaajille mahdollisuuden ilmaisun vapautteen innostaakseen katsojia ja muita peliä seuraavia. Ja näin lentopallo kehittyy entistä paremmaksi.

TUOMARINA NÄISSÄ PUITTEISSA

Hyvän toimitsijan ominaisuuksia ovat oikeudenmukaisuus ja johdonmukaisuus:

- toimitsijan tulee olla **oikeudenmukainen** kaikille osallistujille,
- toimitsijan tulee peliä **seuraavien mielestä olla** oikeudenmukainen.

Jotta pelaajat voivat paneutua omaan osuuteensa, tulee tuomarin olla suuren luottamuksen arvoinen - eli hänen täytyy olla ja kaikkien muiden täytyy luottaa tuomarin:

- olevan **täsmällinen ratkaisuisaan**;
- **ymmärtävän miksi sääntö on olemassa**;
- osoittaa olevansa **tehokas tilanteiden järjestelijä**;
- antavan kilpailun edetä joustavasti ja **ohjata** sitä loppuratkaisuun;
- olevan **kasvattaja** - käyttämällä sääntöjä rankaisemaan epäoikeudenmukaisuudet ja nuhdellakseen epäkohteliaisuuksista;
- edistävän peliä - eli **sallimalla näyttävien suoritusten** antaa pelin loistaa ja antamalla parhaiden pelaajien tehdä sitä mitä he parhaiten osaavat: **viihdyttää** yleisöä.

Lopuksi voimme todeta, että hyvä tuomari käyttää sääntöjä tehdäkseen kilpailusta hienon kokemuksen kaikille siihen osallistuville.

Niille, jotka olette lukeneet tähän saakka, ohjeena olkoon, että seuraavia yksityiskohtaisia sääntöjä tulee tarkastella hienon pelin nykykehityksen kuvauksena, mutta nämä edeltäneet muutamat kappaleet tulee olla yhtä merkityksellisiä itse kunkin roolissa tämän urheilulajin parissa.

Tule mukaan!

Pidetään pallo ilmassa!

1 PELIALUE

Pelialueeseen kuuluu pelikenttä ja vapaa-alue. Se on suorakulmainen ja symmetrinen.

1.1, K.1a, K.1b

1.1 KENTÄN MITAT

Pelikenttä on 18 x 9 metrin suuruinen suorakaiteen muotoinen alue, ympärillään joka puolelta vähintään 3 metrin levyinen vapaa-alue.

Pelialueen ilmatilan on oltava kaikista esteistä vapaa vähintään 7 metrin korkeuteen asti pelialueen pinnasta lukien.

(Alamittaisten salien hyväksymisestä alempien kansallisten sarjojen otteluissa säädetään Suomen Lentopalloliiton sarjamääräyksissä.)

FIVB:n nimetyissä maailmatason ja virallisissa kilpailuissa vapaa-alueen on oltava 5 m sivurajoista ja 6,5m päätyrajoista lukien, vapaan ilmatilan on oltava vähintään 12,5 m korkuinen pelialueen pinnasta lukien.

K.2

1.2 PELIALUEEN PINTA

1.2.1 Kentän on oltava tasainen, vaakasuora ja joka kohdaltaan samanlainen. Kentän pinta ei saa aiheuttaa loukkaantumisvaaraa pelaajille. Pelaaminen epätasaisilla tai liukkailla pinnoilla on kielletty.

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa hyväksytään vain puinen tai keinoaineesta tehty pinta. Kaikkiin pintoihin on ennen kisoja saatava FIVB:n hyväksyminen.

1.2.2 Sisäkentillä kentän värin on oltava vaalea.

FIVB:n nimetyissä maailmatason ja virallisissa kilpailuissa rajojen on oltava valkoiset. Kentän ja vapaa-alueen värit on oltava keskenään eriväriset ja muun väriset kuin rajat.

1.1, 1.3

1.2.3 Ulkokentillä sallitaan 5 mm:n kaltevuus metriä kohti, jotta vesi pääsee valumaan kentältä. Rajoja ei saa tehdä kiinteästä aineesta.

1.3

1.3 KENTÄN RAJAT

K.2

1.3.1 Kaikki rajat ovat 5 cm leveät. Niiden on oltava vaaleat, ja eriväriset kuin kenttä ja muut mahdolliset rajat.

1.2.2

1.3.2 Sivu- ja päätyrajat

Pelikenttä merkitään kahdella sivurajalla ja kahdella päätyrajalla. Ne on vedetty kentän mittojen sisäpuolelle.

1.1

1.3.3 Keskiraja

Keskirajan keskilinja jakaa kentän kahteen yhtä suureen osaan kenttäpuoleen, kooltaan 9 x 9 m kumpikin; keskirajan koko leveyden katsotaan kuitenkin kuuluvan tasapuolisesti molempiin kenttäpuoliin. Raja kulkee verkon alla ja päättyy sivurajoihin.

K.2

1.3.4 Hyökkäysraja

Kummallakin kenttäpuolella hyökkäysraja, jonka takareuna on vedetty 3 m päähän keskirajan keskilinjasta, merkitsee etukentän.

1.3.3, 1.4.1

K.2

FIVB:n nimetyissä maailmatason ja virallisissa kilpailuissa hyökkäysraja on jatkettu sivurajoilta eteenpäin lisäämällä katkoviivana viisi 15 cm pituista 5 cm levyistä ja 20 cm välein olevaa viivaa yhteiseltä pituudeltaan 1.75 m. "Valmentaja-alueen raja" (katkoviiva, joka kulkee sivurajan suuntaisena 1,75 m päässä siitä hyökkäysrajalta alkaen päätyrajalle saakka) koostuu 15 cm pituisista 20 cm välein olevista viivoista ja merkitsee valmentajan toiminta-alueen.

1.4 KENTÄN ALUEET

K.1b, K.2

1.4.1 Etukenttä

19.3.1.4, 23.3.2.3e, K.2

Molemmilla kenttäpuolilla etukenttä rajoittuu keskirajan keskilinjasta hyökkäysrajan takareunaan.

1.3.3, 1.3.4, 19.3.1.4, 23.3.2.3e

Etukentän katsotaan ulottuvan sivurajojen yli vapaa-alueen reunaan asti.

1.1, 1.3.2

1.4.2 Aloitusalue

Aloitusalue on 9 metriä leveä alue kummankin päätyrajan takana.

Sen rajaa sivuilta kaksi 15 cm:n pituista rajamerkkiä, jotka on vedetty sivurajojen jatkeeksi 20 cm:n päähän päätyrajasta. Molemmat rajamerkit kuuluvat aloitusalueeseen.

1.3.2, 12, K.1b

Syvyydeltään aloitusalue ulottuu vapaa-alueen takareunaan.

1.1

1.4.3 Vaihtoalue

1.4.3 Vaihtoalue on alue, jota rajaavat molempien hyökkäysrajojen jatkeet ja kirjurin pöytä.

1.3.4, 15.6.1, K.1b

1.4.4 Libero-pelaajan korvaamisalue

Liberon korvaamisalue on osa vapaa-aluetta kummankin joukkueen penkin puolella, jota rajaa hyökkäysrajan jatke ja päätyrajan oletettu jatke.

19.3.2.7, K.1b

1.4.5 Lämmittelyalue

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa on lämmittelyalueet, kooltaan noin 3 x 3 m, vapaa-alueen ulkopuolella penkinpuoleisissa nurkissa.

24.2.5, K.1a, K.1b

1.4.6 Rangaistusalue

Rangaistusalue on noin 1 X 1 metrin kokoinen valvonta-alueella päätyrajan jatkeen ulkopuolella oleva alue, jossa on kaksi tuolia. Rangaistusalue voidaan merkitä 5 cm leveällä punaisella viivalla.

1.5 LÄMPÖTILA

Pelitilan lämmön on oltava vähintään 10° C (50° F).

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa lämpötila ei saa olla korkeampi kuin 25° C (77° F) eikä alempi kuin 16° C (61° F).

1.6 VALAISTUS

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa pelialueen valaistuksen tulee olla 1000 - 1500 luxia mitattuna metrin korkeudella pelialueen pinnasta.

1

2 VERKKO JA VERKKOPYLVÄÄT

K.3

2.1 VERKON KORKEUS

2.1.1 Keskirajan yläpuolella sijaitsevan verkon korkeus on miesjoukkueilla 243 cm ja naisjoukkueilla 224 cm.

1.3.3

(Nuorten kahden ylimmän ikäluokan verkon korkeuden määrää kansainvälinen liitto, muut jäävät kansallisten liittojen määrättäväksi (ks. sarjamääräykset).)

2.1.2 Verkon korkeus mitataan kentän keskeltä. Molemmilta laidoilta sivurajojen kohdalta on verkon oltava samankorkuinen ja enintään 2 cm sääntöjen määräämää korkeammalla.

1.1, 1.3.2, 2.1.1

2.2 VERKON RAKENNE

Verkon leveys on 1 m ja pituus 9.5 m - 10 m (25 tai 50 cm pituutta kummallakin verkkomerkin ulkopuolella), ja sen neliön muotoisten mustien silmukoiden sivut 10 cm.

K.3

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, yhdessä erityisten kilpailumääräysten kanssa, verkkoa voidaan muuntaa mainostamisen mahdollistamiseksi markkinointisopimuksien mukaisesti.

Sen yläreunassa on vaakasuoraan 7 cm:n levyinen ommeltu kangasnauha koko sen pituudelta. Nauhan päissä on reiät, joiden kautta vedetyillä naruilla nauha kiinnitetään pylväisiin sen pitämiseksi kireänä.

Nauhan sisällä kulkee notkea teräsköysi, jolla verkko kiinnitetään pylväisiin, ja joka jännittää verkon yläreunan kireäksi.

Verkon alareunassa on toinen vaakasuora nauha, 5 cm levyinen, samanlainen kuin yläreunan nauha, jonka lävitse kulkee kierteinen köysi. Tällä verkko kiinnitetään pylväisiin, ja jännittää verkon alareunan kireäksi.

2.3 VERKKOMERKIT

Kaksi valkoista nauhaa kiinnitetään verkon päihin pystysuoraan sivurajojen kohdalle.

1.3.2, K.3

Ne ovat 5 cm:n levyisiä ja 1 m:n pituisia, ja katsotaan osaksi verkkoa.

2.4 ANTENNI

Antenni on lasikuidusta tai muusta samankaltaisesta aineesta valmistettu taipuisa keppi, jonka pituus on 1,80 m ja läpimitta 10 mm.

Antennit kiinnitetään verkkomerkkien ulkoreunan ulkopuolelle verkon vastakkaisille puolille.

2.3, K.3

Molemmista antenneista 80 cm:n osuus ulottuu verkon yläpuolelle, ja antennit merkitään 10 cm:n pituisin vastakkaisvärisin juovin, mieluiten punaisin ja valkoisin.

Antennit katsotaan osaksi verkkoa ja ne rajaavat sivusuunnassa verkon ylityskaistan.

10.1.1, K.3, K.5a, K.5b

2.5 VERKKOPYLVÄÄT

2.5.1 Verkkoa kannattavat pylväät kiinnitetään 0,50-1,00 m:n päähän sivurajojen ulkopuolelle. Ne ovat 255 cm korkeat ja mieluiten säädettävät.

K.3

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa verkkopylväiden tulee olla 1 metrin päässä sivurajoista ja niiden tulee olla pehmustettuja.

2.5.2 Verkkopylväiden tulee olla pyöristetyt, ja sileät, ja kiinnitetyt kenttään ilman vajereita. Niissä ei saa olla muitakaan vaaraa tai haittaa aiheuttavia rakenteita.

2.6 LISÄVARUSTEET

Lisävarusteiden on oltava FIVB:n määräysten mukaiset.

3 PALLOT

3.1 OMINAISUUDET

Pallon on oltava pyöreä, ja tehty joustavasta nahka- tai synteettisestä nahkakuoresta ja kumista tai vastaavasta aineesta tehdystä sisuksesta.

Väritään pallo on vaalea yksivärinen tai värien yhdistelmä.

Pallojen synteettinen nahkakuori tai värien yhdistelmä, joita käytetään kansainvälisissä virallisissa kilpailuissa, tulee olla FIVB:n määräysten mukaisia.

Pallon ympärysmitta on 65-67 cm, ja paino 260-280 g.

Pallon paine on oltava 0.30 - 0.325 kg/cm² (4,26 - 4,61 psi)(294,3 - 318,82 mbar tai hPa).

3.2 PALLOJEN YHDENMUKAISUUS

Ottelussa käytettävien pallojen on oltava ominaisuuksiltaan: ympärysmitaltaan, painoltaan, paineeltaan, tyypiltään, väritään jne. samanlaiset.

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, kuten myös kansallisissa tai liigatason mestaruuskilpailuissa on pelattava FIVB:n hyväksymillä pallomerkeillä, ellei FIVB ole muuta ilmoittanut hyväksyvänsä.

3.3 VIIDEN PALLON JÄRJESTELMÄ

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa on käytettävä viittä palloa. Tällöin ottelussa on kuusi pallonpalauttajaa, yksi vapaa-alueen kussakin nurkassa ja yksi kummankin tuomarin takana.

3.1

K.10

4 JOUKKUEET

4.1 JOUKKUEEN KOKOONPANO

4.1.1 Joukkue käsittää enintään 12 pelaajaa, ja

- valmentajisto: yksi valmentaja **ja enintään kaksi apuvalmentajaa**
- huoltajisto: **yksi terapeutti** ja yksi lääkäri.

Vain pöytäkirjaan merkityt henkilöt voivat mennä kilpailu-/valvotulle alueelle ja voivat osallistua lämmittelyyn tai otteluun.

FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa pöytäkirjaan voidaan merkitä enintään 14 pelaajaa, jotka voivat pelata ottelussa.

Enintään viisi joukkueen valmentajiston tai huoltajiston jäsentä voi istua penkillä (sisältäen valmentajan) valmentajan valinnan mukaisesti, mutta heidät täytyy olla merkitty pöytäkirjaan ja rekisteröity O-2(bis) -lomakkeeseen.

Joukkueen manageri tai journalisti eivät saa istua joukkueen penkillä tai sen takana valvotulla alueella.

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa lääkärin ja terapeutin tulee olla osa joukkueen kokoonpanoa ja heidän tulee olla FIVB:n etukäteen akkreditoituja. FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, jos heitä ei ole kuitenkaan merkitty istumaan joukkueen penkillä, heidän tulee istua kilpailun valvonta-alueella sitä rajaavan aidan vieressä. He voivat puuttua pelaajien hätätapauksiin vain tuomareiden pyynnöstä. Terapeutti (vaikka ei ole penkillä) voi avustaa pelaajien lämmittelyssä siihen asti, kun virallinen verkkolämmittely alkaa.

Viralliset määräykset kuhunkin tapahtumaan ovat erikseen kyseisessä kilpailukäsikirjassa.

4.1.2 Yksi joukkueen pelaajista, muu kuin Libero, on joukkueen kapteeni, jonka kohdalle ottelupöytäkirjaan on tehtävä tästä merkintä.

4.1.3 Vain pöytäkirjaan merkityt pelaajat saavat mennä kentälle ja pelata ottelussa. Sen jälkeen, kun joukkueen valmentaja ja joukkueen kapteeni ovat allekirjoittaneet pöytäkirjan, (elektronisen pöytäkirjan tapauksessa joukkuelistan) siihen merkittyjä pelaajia ei saa muuttaa.

4.2 JOUKKUEEN SIJAINTI

4.2.1 Pelaajien, jotka eivät ole pelissä, on joko istuttava joukkueensa penkillä tai oltava lämmittelyalueellaan. Valmentajan ja muiden joukkueenjäsenten on istuttava penkillä, mutta he voivat hetkellisesti poistua sieltä.

Joukkueiden penkit ovat kirjurin pöydän molemmin puolin, vapaa-alueen ulkopuolella.

4.2.2 Vain joukkueen jäsenet saavat istua penkillä ottelun aikana sekä osallistua lämmittelyyn.

4.2.3 Pelaajat, jotka eivät ole pelissä, saavat lämmitellä ilman palloja seuraavasti:

4.2.3.1 ottelun aikana: lämmittelyalueilla,

4.2.3.2 aikalisien ja teknisten aikalisien aikana: myös vapaa-alueella kenttensä takana.

5.2, 5.3

K.1a, 7.2.1

K.1a, 7.2.1

5.1, 19.1.3

1, 4.1.1, 5.1.1, 5.2.2

1.4.5, 5.2.3, 7.3.3

K.1a, K.1b

4.1.1, 7.2

1.4.5, 8.1, K.1a, K.1b

1.3.3, 15.4

- 4.2.4 Erätaucojen aikana pelaajat saavat käyttää palloja lämmitellessään vapaa-alueella. **2 ja 3 erän välisellä pidennetyllä erätauolla (jos sitä käytetään), pelaajat voivat käyttää myös omaa kenttäpuoltaan.** 18.1

4.3 PELAAJIEN VARUSTEET

Pelaajan varusteisiin kuuluvat pelipaita, -housut, -sukat (peliasu) ja urheilujalkineet.

- 4.3.1 Joukkueen pelipaitojen, -housujen ja -sukkien on oltava yhdenmukaiset (poikkeuksena Libero) ja puhtaat koko joukkueella. 4.1, 19.2
- 4.3.2 Jalkineiden on oltava kevyet, notkeat, korottomat ja kumi- tai nahkapohjaiset.
- 4.3.3 Pelaajilla on oltava paidoissaan numerot 1 - 20. 4.3.3.2
- FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, joissa käytetään suurempaa joukkuekokooppaanoa, numeroita voidaan käyttää laajemmin.
- 4.3.3.1 Numeron on oltava rinnassa ja selässä keskellä. Numeroiden värin ja kirkkauden on poikettava paitojen vastaavista.
- 4.3.3.2 Rintanumeroiden on oltava korkeudeltaan vähintään 15 cm ja selkänumeroiden vähintään 20 cm. Numeroraidan leveys on vähintään 2 cm.
- 4.3.4 Joukkueen kapteenilla on oltava rinnassaan pelinumeronsa alapuolella hänen asemaansa osoittava raita, kooltaan 8 x 2 cm. 5.1
- 4.3.5 Eriväristen kuin joukkueen muiden pelaajien (poikkeuksena Liberot) ja/tai puutteellisesti numeroitujen asujen pitäminen on kielletty. 19.2

4.4 MUUTOKSET VARUSTEISIIN

Päätuomari voi sallia yhden tai useamman pelaajan:

- 4.4.1 Pelata avojaloin, 23
- 4.4.2 vaihtaa kostuneen tai vaurioituneen peliasun erien välillä tai pelaajavaihdon jälkeen toiseen samanväriseen, -malliseen ja -numeroiseen peliasuun, 4.3, 15.5
- 4.4.3 pelata kylmällä säällä lämmittelyasussa, kunhan se on koko joukkueella samanvärisen, -mallinen (poikkeuksena Liberot) ja säännön 4.3.3 mukaisesti numeroitu. 4.1.1, 19.2

4.5 KIELLETYT ESINEET

- 4.5.1 On kiellettyä pitää ottelun aikana sellaisia esineitä, jotka voivat aiheuttaa loukkaantumisen tai antaa keinotekoista etua pelaajalle.
- 4.5.2 Pelaajat saavat käyttää silmälasia tai piilolinssia omalla vastuullaan.
- 4.5.3 Puristavia, eli kompressiopehmusteita (pehmustettuja vammoja ehkäiseviä välineitä) voidaan käyttää suojana tai tukena.

FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa nämä välineet tulee olla saman värisiä kuin vastaava peliasun osa. Mustaa, valkoista tai muuta neutraalia väriä voidaan myös käyttää.

5 JOUKKUEEN JOHTAJAT

Sekä joukkueen kapteeni että valmentaja ovat vastuussa joukkueensa jäsenten käyttäytymisestä ja kurista.

20

Liberot eivät voi olla joukkueen kapteeni.

5.1 KAPTEENI

5.1.1 ENNEN OTTELUA joukkueen kapteeni allekirjoittaa ottelupöytäkirjan ja edustaa joukkuettaan arvonnassa.

7.1, 25.2.1.1

5.1.2 OTTELUN AIKANA joukkueen kapteeni toimii pelikapteenina aina ollessaan kentällä. Kun joukkueen kapteeni ei ole kentällä, valmentaja tai joukkueen kapteeni itse nimeävät toisen pelaajan, ei kuitenkaan Liberoa, hänen tilalleen pelikapteeniksi. Pelikapteeni toimii tehtävässään, kunnes hänet vaihdetaan ulos tai joukkueen kapteeni palaa kentälle, tai erä päättyy.

15.2.1

Kun pallo ei ole pelissä, pelikapteenilla, ja vain hänellä, on oikeus puhutella tuomareita:

8.2

5.1.2.1 pyytääkseen selvitystä suoritetusta sääntöjen soveltamisesta tai tulkinnasta. Hän myös välittää joukkueovereidensa pyynnöt tai kysymykset asianomaiselle tuomarille. Jos tuomarin selitys ei häntä tyydytä, hänen on ilmoitettava välittömästi tuomarille olevansa eri mieltä. Täten hän varaa itselleen oikeuden tehdä ottelun loputtua asiasta virallinen vastalause pöytäkirjaan;

23.2.4

5.1.2.2 pyytääkseen lupaa:

a) varusteiden vaihtamiseen, kokonaan tai osittain,

4.3, 4.4.2

b) joukkueiden pelipaikkojen tarkistamiseen,

7.4, 7.6

c) lattian, verkon, pallon jne. tarkistamiseen.

1.2, 2, 3

5.1.2.3 valmentajan ollessa poissa pyytääkseen aikalisää ja pelaajavaihtoja

15.3.1, 15.4.1,
15.5.2

5.1.3 OTTELUN PÄÄTYTTYÄ joukkueen kapteeni:

6.3

5.1.3.1 kiittää tuomareita ja allekirjoittaa pöytäkirjan ottelun lopputuloksen vahvistamiseksi;

25.2.3.3

5.1.3.2 voi merkitä pöytäkirjaan vastalauseen asiasta, josta hän on aikanaan ilmoittanut päätuomarille olevansa tämän ratkaisusta tai sääntötulkinnasta eri mieltä.

5.1.2.1, 25.2.3.2

5.2 VALMENTAJA

5.2.1 Ottelussa valmentaja johtaa joukkueensa peliä pelikentän ulkopuolelta. Hän valitsee joukkueen aloituskokoonpanon ja pelaajavaihdot sekä ottaa aikalisät. Näissä toimissa hänen yhteystoimitsijansa on verkkotuomari.

1.1, 7.3.2, 15.4.1,
15.5.2

5.2.2 ENNEN OTTELUA valmentaja merkitsee ottelupöytäkirjan pelaajalistaan tai tarkistaa siitä pelaajien nimet ja numerot sekä vahvistaa tämän nimikirjoituksellaan.

4.1, 19.1.3, 25.2.1.1

5.2.3 OTTELUN AIKANA valmentaja;

5.2.3.1 ennen kutakin erää antaa verkkotuomarille tai kirjurille aloitusjärjestyslipukkeen(-t) asianmukaisesti täytettynä ja allekirjoitettuna;

7.3.2, 7.4, 7.6

5.2.3.2 istuu joukkueensa penkillä, sen kirjurinpuoleisessa päässä, mutta voi poistua siitä;

4.2

5.2.3.3 pyytää aikalisät ja vaihdot;

15.4, 15.5

5.2.3.4 saa antaa, kuten muutkin joukkueen jäsenet, kentälle ohjeita. Valmentaja saa antaa näitä ohjeita seisoen tai kävellen vapaa-alueella joukkueen penkin etupuolella hyökkäysrajalta lämmittelyalueeseen saakka, edellyttäen ettei häiritse tai viivytä pelin kulkua.

1.3.4, 1.4.5, K.1a, K.1b, K.2

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa valmentajan tulee hoitaa tehtäviään valmentaja-alueen rajan takaa koko ottelun ajan.

K.1a, K.1b, K.2

5.3 APUVALMENTAJA

5.3.1 Apuvalmentaja istuu joukkueensa penkillä, mutta hänellä ei ole oikeutta puuttua ottelun kulkuun.

5.3.2 Jos valmentaja joutuu luopumaan tehtävästään mistä tahansa syystä johtuen, mukaan lukien rangaistus, mutta pois lukien valmentajan siirtyminen pelaajana kentälle, apuvalmentaja voi ryhtyä hoitamaan hänen tehtäviään poissaolon ajaksi. Joukkueen pelikapteenin on pyydettävä tähän lupa päätuomarilta.

5.1.2, 5.2

6 PISTEEN SAAMINEN, ERÄN JA OTTELUN VOITTAMINEN

6.1 PISTEEN SAAMINEN

6.1.1 Piste

Joukkue tekee pisteen:

6.1.1.1 saadessaan pallon koskettamaan vastapuolen kenttää;

8.3, 10.1.1

6.1.1.2 jos vastapuolen joukkue tekee virheen;

6.1.2

6.1.1.3 jos vastapuolen joukkueelle määrätään rangaistus.

16.2.3, 21.3.1

6.1.2 Virhe

Joukkue tekee virheen, kun se tekee näiden sääntöjen vastaisen pelisuorituksen, tai muuten rikkoo sääntöjä. Tuomarit arvioivat virheet ja määräävät niille rangaistukset näiden sääntöjen mukaan:

6.1.2.1 Jos kaksi tai useampia virheitä tehdään peräkkäin, vain ensimmäinen niistä otetaan huomioon.

6.1.2.2 Jos molemmat joukkueet tekevät virheen samanaikaisesti, tuomitaan KAKSOISVIRHE, ja pallo pelataan uudelleen.

6.1.2, K.11(23)

6.1.3 Palloralli ja päättynyt palloralli

Palloralliksi nimitetään sarjaa pelitapahtumia, jotka alkavat aloittajan aloituslyöntihetkestä ja päättyvät siihen, kun pallo kuolee. **Päättynyt palloralli** on sarja pelitapahtumia, joka johtaa pisteen saamiseen.

Tämä pitää sisällään:

8.1, 8.2, 12.2.2.1,
15.2.3, 15.11.1.3,
19.3.2.1, 19.3.2.9,
21.3.1

- rangaistuksen saamisen

- syötön menetyksen kahdeksan (8) sekunnin aloitusvirheen vuoksi.

6.1.3.1 jos aloituksen suorittanut joukkue voittaa pallorallin, se saa pisteen ja jatkaa aloittamista;

6.1.3.2 jos aloituksen vastaanottanut joukkue voittaa pallorallin, se saa pisteen ja suorittaa seuraavan aloituksen.

6.2 ERÄN VOITTAMINEN

K.11(9)

Erän (paitsi ratkaisevan 5. erän) voittaa joukkue, joka ensin saavuttaa 25 pistettä vähintään kahden pisteen erolla vastapuoleensa. Jos tilanne on tasan 24-24, peli jatkuu kunnes saavutetaan kahden pisteen ero (26-24;27-25; jne.).

6.3.2

6.3 OTTELUN VOITTAMINEN

K.11(9)

6.3.1 Ottelun voittaa joukkue, joka ensin voittaa kolme erää.

6.2

6.3.2 Kun erätilanne on 2-2, ratkaiseva erä (viides) pelataan 15 pisteeseen vähintään kahden pisteen erolla vastapuoleen.

7.1

6.4 LUOVUTUS JA JOUKKUEEN JÄÄMINEN VAJAAKSI

6.4.1 Jos joukkue kieltäytyy kehotuksen jälkeenkin pelaamasta, se julistetaan hävinneeksi ottelu luovutuksella, tuloksella 0-3 ja jokainen erä numeroin 0-25.

6.2, 6.3

6.4.2 Joukkueen, joka ilman asianmukaista syytä jää saapumatta pelipaikalle ajoissa, katsotaan luovuttaneen ottelun; seuraukset kuten edellä, säännössä 6.4.1.

6.4.3 Joukkue, joka todetaan VAJAAKSI erässä tai koko ottelussa menettää vastaavasti erän tai koko ottelun. Vastapuolelle annetaan erän tai ottelun voittoon tarvittavat pisteet, tahi pisteet ja erät. Vajaaksi jäänyt joukkue säilyttää pisteensä ja eränsä.

6.2, 6.3, 7.3.1

7 PELIN RAKENNE

7.1 ARVONTA

Ennen ottelua päätuomari suorittaa arvannon ensimmäisen erän ensimmäisen aloittajan ja kenttäpuolten määräämiseksi. 12.1.1

Jos joudutaan ratkaisevaan erään, arvonta suoritetaan uudelleen. 6.3.2

7.1.1 Arvonnassa ovat mukana joukkueiden kapteenit. 5.1

7.1.2 Arvannon voittaja valitsee

JOKO

7.1.2.1 aloituksen tai aloituksen vastaanoton, 12.1.1

TAI

7.1.2.2 kenttäpuolen.

Hävinyt saa jäljelle jäävän valinnan.

7.2 LÄMMITTELY ENNEN OTTELUA

7.2.1 Ennen ottelun alkua kummallakin joukkueella on käytettävissään verkkolämmittelyyn 6 min, jos heillä on ollut vain omassa käytössään aiemmin muu pelikenttä lämmittelyyn, mutta 10 min, jos ei ole.

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa joukkueilla on oikeus yhteiseen 10 min verkkolämmittelyyn.

7.2.2 Kumman tahansa joukkueen kapteenin vaatimuksesta joukkueet voivat lämmitellä verkolla erikseen (peräjälkeen), jolloin joukkueilla on aikaa 3 tai 5 minuuttia kummallakin säännön 7.2.1 mukaisesti. 7.2.1

7.2.3 Jos joukkueet suorittavat lämmittelyn peräkkäin, on aloituksen valinneella joukkueella ensimmäinen vuoro verkkolämmittelyssä. 7.1.2.1, 7.2.2

7.3 JOUKKUEEN ALOITUSKOKOONPANO

7.3.1 Pelissä on joukkueella aina oltava kuusi pelaajaa. 6.4.3

Joukkueen aloituskokoonpano ilmoittaa pelaajien kiertojärjestyksen kentällä. Kiertojärjestyksestä on noudatettava koko erän ajan. 7.6

7.3.2 Ennen kunkin erän alkua valmentajan on annettava joukkueen aloituskokoonpano aloitusjärjestyslipukkeella tai elektronisen välineen välityksellä, jos on käytössä. Se tulee luovuttaa oikein täytettynä ja allekirjoitettuna verkkotuomarille tai kirjurille - tai lähettää suoraan kirjurille. 5.2.3.1, 24.3.1, 25.2.1.2

7.3.3 Aloituskokoonpanoon tietyssä erässä kuulumattomat pelaajat ovat tuon erän vaihtopelaajia (lukuun ottamatta Liberoa). 7.3.2, 15.5

7.3.4 Sen jälkeen, kun aloitusjärjestyslipuke on luovutettu verkkotuomarille tai kirjurille, alkuasemiin ei saa tehdä muutoksia muuten kuin normaalin pelaajavaihdon avulla. 15.2.2, 15.5, K.11(5)

7.3.5 Poikkeavuus pelaajien sijoittumisessa kentällä ja merkinnässä aloitusjärjestyslipukkeessa: 24.3.1

7.3.5.1 Havaittaessa mahdollinen poikkeavuus lipukkeessa ilmoitetun ja kentällä olevien pelaajien sijainnin välillä ennen erän alkua on pelaajien sijoittuminen korjattava lipukkeen mukaiseksi. Joukkuetta ei asiasta rangaista. 7.3.2

7.3.5.2 Vastaavasti, ennen erän alkua, jos kentällä on pelaaja, jonka numeroa ei ole lainkaan lipukkeessa, virhe on korjattava lipukkeen mukaiseksi. Joukkuetta ei tästäkään rangaista.	7.3.2
7.3.5.3 Jos valmentaja kuitenkin haluaa pitää kentällä siellä olevan(t) pelaajan(t), hänen on pyydyttävä normaalia pelaajavaihtoa. Se (ne) merkitään ottelupöytäkirjaan vaihdoiksi.	15.2.2, K.11(5)
Jos poikkeavuus pelaajan sijainnin ja lipukkeessa ilmoitetun välillä havaitaan myöhemmin, virheen tehneen joukkueen pelaajien on palattava oikeisiin sijainteihinsa. Kaikki pisteet, jotka virheen tehnyt joukkue on virheen tarkasta alkuajankohdasta alkaen sen havaitsemiseen saakka, peruutetaan. Vastapuolen pisteet pysyvät voimassa ja lisäksi sille myönnetään piste ja oikeus seuraavaan aloitukseen.	
7.3.5.4 Jos kentällä havaitaan olevan pelaaja, jota ei ole merkitty pöytäkirjan pelaajaluetteloon, pysyvät vastapuolen pisteet voimassa ja lisäksi sille annetaan hyväksi piste ja oikeus aloitukseen. Virheen tehnyt joukkue menettää kaikki pisteet ja/tai erät (0-25 pistein kun välttämätöntä) siitä hetkestä alkaen kun pöytäkirjaan merkitsemätön pelaaja meni kentälle ja joukkueen tulee antaa korjattu aloitusjärjestyslipuke ja lähettää kentälle pöytäkirjaan merkitty pelaaja merkitsemättömän pelaajan paikalle.	6.1.2, 7.3.2
7.4 SIJOITTUMISET	K.4
Aloituksen lyönnin hetkellä on kummankin joukkueen oltava oman kenttäpuolensa sisällä kiertojärjestyksessä (aloittajaa lukuun ottamatta).	7.6.1, 8.1, 12.4
7.4.1 Pelaajien paikat ovat numeroidut seuraavasti:	
7.4.1.1 Verkolla olevat kolme pelaajaa ovat etupelaajia ja heidän pelipaikkansa ovat 4 (vasen etupelaaja), 3 (keski-etupelaaja) sekä 2 (oikea etupelaaja).	
7.4.1.2 Muut kolme pelaajaa ovat takapelaajia ja heidän pelipaikkansa 5 (vasen takapelaaja), 6 (keskitakapelaaja) ja 1 (oikea takapelaaja).	
7.4.2 Pelaajien sijoittuminen toisiinsa nähden:	
7.4.2.1 Kunkin takapelaajan on sijoitettava etäämmäs verkosta kuin vastaava etupelaaja;	
7.4.2.2 Etupelaajien keskenään ja takapelaajien keskenään on poikittaissuunnassa sijoitettava edellä säännössä 7.4.1 määrättyyn järjestykseen.	
7.4.3 Pelaajien keskinäinen sijainti määräytyy heidän lattiaa koskettavien jalkojensa mukaan ja sen tulee olla seuraava:	K.4
7.4.3.1 etupelaajan jommankumman jalan jonkin osan on oltava lähempänä keskirajaa kuin vastaavan takapelaajan jalat;	1.3.3
7.4.3.2 oikean- ja vasemmanpuoleisten pelaajien jommankumman jalan jonkin osan on oltava lähempänä ao. sivurajaa kuin vastaavan keskipelaajan jalat.	1.3.2
7.4.4 Kun aloitus on suoritettu, pelaajat saavat vapaasti liikkua omalla pelialueellaan, vapaa-alue mukaan lukien.	
7.5 SIJOITTUMISVIRHE	K.4, K.11(13)
7.5.1 Joukkue tekee sijoittumisvirheen, jos pelaaja ei ole aloituslyönnin hetkellä sijoittunut oikein. Jos pelaaja on kentällä säännönvastaisen pelaajavaihdon seurauksena, ja peli lähtee käyntiin uudestaan, lasketaan tämä sijoittumisvirheeksi, josta seuraa säännönvastaisen pelaajavaihdon seuraamukset.	7.3, 7.4, 15.9
7.5.2 Jos aloittaja tekee aloituksessaan suoritusvirheen ja vastaanottava joukkue sijoittumisvirheen, aloittajan virhe otetaan huomioon ensisijaisena.	12.4, 12.7.1

7.5.3	Jos oikein suoritettu aloitus tulee myöhemmin vääräksi, sijoittumisvirhe on tapahtunut ensin ja rangaistaan.	12.7.2
7.5.4	Sijoittumisvirheen seuraukset:	
7.5.4.1	joukkuetta rangaistaan antamalla piste ja seuraava aloitus vastapuolelle;	6.1.3
7.5.4.2	pelaajat palautetaan omille paikoilleen.	7.3, 7.4
7.6	KENTTÄKIERTO, ROTAATIO	
7.6.1	Joukkueen aloituskokoonpano määrää sen kiertojärjestyksen, ja sitä valvotaan koko erän ajan aloitusjärjestyksen ja pelaajien sijoittumisen avulla.	7.3.1, 7.4.1, 12.2
7.6.2	Kun aloituksen vastaanottanut joukkue on saanut aloitusoikeuden, sen pelaajat suorittavat kiertovaihdon myötöpäivään: pelaaja paikalla 2 vaihtaa paikalle 1 suorittamaan aloituksen, pelaaja paikalla 1 paikalle 6 jne.	12.2.2.2
7.7	VIRHEET KENTTÄKIERROSSA	K.11(13)
7.7.1	Virhe kenttäkierrossa tapahtuu, kun ALOITUSTA ei suoriteta kiertojärjestyksessä. Virheen seuraukset järjestyksessä ovat:	7.6.1, 12
7.7.1.1	kirjuri pysäyttää pelin summerilla; vastapuolelle annetaan piste ja seuraava aloitus;	6.1.3
	Jos sijoittumisvirhe todetaan vasta pallorallin, joka alkoi sijoittumisvirheellä, päätyttyä, annetaan vastapuolelle vain yksi piste riippumatta päättyneen pallorallin tuloksesta.	6.1.3
7.7.1.2	sijoittumisvirheen tehneen joukkueen pelaajien kiertojärjestys oikaistaan.	7.6.1
7.7.2	Lisäksi kirjurin on todettava virheen tapahtumahetki, ja virheen tehneen joukkueen virheen jälkeen tekemät pisteet mitätöidään. Vastapuolen pisteet jäävät ennalleen.	25.2.2.2
	Jos virheen alkamishetkeä ei voida todeta, aiemmin tehtyjen pisteiden mitätöintiä ei tapahdu, ja pisteen ja seuraavan aloituksen antaminen vastapuolelle jää ainoaksi rangaistukseksi.	6.1.3

8 PELIN TILANTEET

8.1 PALLO PELISSÄ

Pallo tulee peliin aloituksen lyöntihetkellä päätuomarin annettua aloitusluvan.

12, 12.3

8.2 EI PELISSÄ OLEVA PALLO

Pallo päättyy tai ei ole enää pelissä sellaisen virheen tapahtumahetkellä, jonka jompikumpi tuomari viheltää virheeksi; virheen puuttuessa, vihellyshetkellä.

8.3 PALLO "SISÄLLÄ"

K.11(14), K.12(1)

Pallo on "sisällä", jos pallon koskiessa lattiaa ja millä hetkellä tahansa jokin osa pallosta koskee pelikentän pintaa, rajat mukaan lukien.

1.1, 1.3.2

8.4 PALLO "ULKONA"

K.11(15)

Pallo on "ulkona", kun

8.4.1 sen lattiaa koskevat kaikki osat ovat kokonaan rajaviivojen ulkopuolella;

1.3.2, K.11(15),
K.12(2)

8.4.2 se koskettaa jotain esinettä tai rakennetta kentän ulkopuolella, kattoa, tai ulkopuolista henkilöä;

K.11(15), K.12(4)

8.4.3 se koskettaa antennia, köysiä, pylvästä tai verkkoa itseään verkkomerkkien ulkopuolella;

2.3, K.3, K.5a,
K.11(15), K.12(4)

8.4.4 se ohittaa verkkotason osittain tai kokonaan ylityskaistan ulkopuolelta paitsi säännön 10.1.2 tarkoittamassa tapauksessa;

2.3, K.5a, K.5b,
K.11(15), K.12(4)

8.4.5 se ohittaa verkkotason kokonaisuudessaan verkon alapuolella.

23.3.2.3f, K.5a,
K.11(22)

9 PALLON "PELAAMINEN"

Joukkueen on pelattava omalla pelialueellaan ja sen ilmatilassa (poikkeuksena sääntö 10.1.2). Pallo voidaan kuitenkin palauttaa peliin myös joukkueen oman vapaa-alueen ulkopuolelta.

9.1 JOUKKUEEN LYÖNNIT

Joukkueen lyönniksi lasketaan jokainen pallon koskettaminen pelaajaan. 14.4.1

Joukkueella on lupa käyttää enintään kolme lyöntiä (torjunnan lisäksi) pallon palauttamiseen verkon yli. Jos se käyttää useampia, se tekee virheen "NELJÄ LYÖNTIÄ".

9.1.1 PERÄKKÄISET KOSKETUKSET

Pelaaja ei saa lyödä/koskettaa palloa kahdesti peräkkäin (poikkeuksena säännöt 9.2.3, 14.2 ja 14.4.2).

9.1.2 SAMANAIKAISET KOSKETUKSET

Kaksi tai kolme pelaajaa voi koskea palloa samalla hetkellä.

9.1.2.1 Kun kaksi (kolme) kanssapelaajaa koskettaa palloa samanaikaisesti, se lasketaan joukkueelle kahdeksi (kolmeksi) lyönniksi (paitsi torjunnassa). Jos he tavoittelevat palloa, mutta vain yksi sitä koskettaa, se lasketaan vain yhdeksi lyönniksi. Pelaajien törmääminen toisiinsa ei ole virhe.

9.1.2.2 Jos vastapelaajat koskettavat palloa verkon päällä samanaikaisesti ja pallo pysyy pelissä, joukkue, jonka puolelle pallo tulee, on oikeutettu uuteen kolmeen lyöntiin. Jos pallo samanaikaisen kosketuksen jälkeen putoaa kentän ulkopuolelle, on virhe vastapuolisen joukkueen.

9.1.2.3 Jos vastapuolten samanaikainen kosketus verkon yläpuolella johtaa pitkittyneeseen kosketukseen, peli jatkuu. 9.1.2.2

9.1.3 AVUSTETTU LYÖNTI

Pelialueella pelaaja ei saa käyttää tukenaan kanssapelaajaansa, mitään esinettä tai rakennelmaa lyödäkseen palloa. 1

Pelaaja saa kuitenkin tarttua kanssapelaajaansa estääkseen tätä tekemästä virhettä (koskettamasta verkkoa, astumasta keskirajan yli tms.). 1.3.3, 11.4.4

9.2 LYÖNNIN TUNNUSMERKIT

9.2.1 Pallo saa koskettaa mitä tahansa pelaajan ruumiinosaa.

9.2.2 Palloa on lyötävä. Sitä ei saa kopata ja/tai heittää. Pallo saa ponnahtaa mihin suuntaan tahansa. 9.3.3

9.2.3 Pallo saa koskettaa useampia ruumiinosia, kunhan kosketukset ovat samanaikaisia.

Poikkeukset:

9.2.3.1 Torjunnassa yhden tai useamman torjujan peräkkäiset kosketukset ovat sallittuja edellyttäen, että ne tapahtuvat yhden suorituksen aikana. 14.1.1, 14.2

9.2.3.2 Joukkueen ensimmäisellä lyönnillä, pallo saa koskea eri ruumiinosia peräkkäin, kunhan kosketukset tapahtuvat yhden suorituksen aikana. 9.1, 14.4.1

9.3 VIRHEET PELATTAESSA PALLOA

9.3.1	NELJÄ LYÖNTIÄ; joukkue lyö palloa neljästi ennen sen palauttamista.	9.1, K.11(18)
9.3.2	AVUSTETTU LYÖNTI: pelaaja ottaa pelialueella tukea kanssapelaajasta tai jostakin rakennelmasta tai esineestä lyödäkseen palloa.	9.1.3
9.3.3	KOPPI: Pelaaja ei lyö palloa, vaan koppaa ja/tai heittää sen.	9.2.2, K.11(16)
9.3.4	KAKSOISKOSKETUS: pelaaja lyö palloa kahdesti peräkkäin tai pallo osuu kahdesti peräkkäin hänen kehonsa eri osiin.	9.2.3, K.11(17)

10	PALLO VERKOLLA	
10.1	VERKON YLITTÄVÄ PALLO	
10.1.1	Vastapuolelle suunnatun pallon on ylitettävä verkko ylityskaistan läpi. Ylityskaista on verkkotason se osa, jota rajaa:	2.4, 10.2, K.5a
10.1.1.1	alhaalta verkon yläreuna;	2.2
10.1.1.2	sivuilta antennit, ja niiden kuvitellut jatkeet	2.4
10.1.1.3	ylhäältä katto.	
10.1.2	Pallo, joka on ohittanut verkkotason kokonaan tai osittain ylityskaistan ulkopuolelta vastapuolen vapaa-alueelle, voidaan hakea takaisin peliin - joukkueen lyöntien puitteissa - edellyttäen, että:	9.1, K.5b
10.1.2.1	pelaaja ei koske vastapuolen kenttää;	11.2.2
10.1.2.2	pallo myös palautettaessa ohittaa verkkotason kokonaan tai osittain ylityskaistan ulkopuolelta samalta puolen kenttää. Vastustava joukkue ei saa estää palautusta.	11.4.4, K.5b
10.1.3	Pallo, joka on menossa vastapuolen kenttäpuolta kohden verkon alapuolelta on pelissä siihen hetkeen asti kunnes se on ohittanut verkkotason kokonaan.	23.3.2.3f, K.5a, K.11(22)
10.2	VERKKOA KOSKEVA PALLO	
	Ylittäessään verkon pallo saa koskettaa siihen.	10.1.1
10.3	PALLO VERKOSSA	
10.3.1	Verkkoon lyöty pallo voidaan palauttaa peliin joukkueen kolmen lyönnin rajoissa.	9.1
10.3.2	Jos pallo rikkoo verkon silmukan tai repäisee verkon alas, palloralli katkaistaan ja pelataan uudelleen.	

11	PELAAJA VERKOLLA	
11.1	VERKON YLI KUROTTAUTUMINEN	
11.1.1	Torjunnassa on sallittua koskea palloa verkon toisella puolella, kunhan sillä ei puututa vastustajan peliin ennen sen hyökkäyslyöntiä tai sen aikana.	14.1, 14.3
11.1.2	Hyökkäyslyönnin jälkeen on sallittua viedä lyövä käsi verkon yli, kunhan kosketus on tapahtunut verkon omalla puolella.	
11.2	VERKON ALITTAMINEN	
11.2.1	Verkon alittaminen ilmatilassa on sallittu, mikäli se ei häiritse vastapuolen pelaamista.	
11.2.2	Tunkeutuminen vastapuolen pelikentälle, keskirajan yli:	1.3.3, 11.2.2.1, K.11(22)
11.2.2.1	Vastapuolen kentän koskettaminen yhdellä tai useammalla jalkaterällä on sallittua, siten, että ylittävän jalkaterän jokin osa joko koskettaa keskirajaa tai on sen yläpuolella.	1.3.3, K.11(22)
11.2.2.2	Vastapuolen kentän koskettaminen millä tahansa muulla kehonosalla jalkaterän yläpuolella on sallittua, kunhan se ei häiritse vastapuolen pelaamista.	1.3.3, 11.2.2.1, K.11(22)
11.2.3	Vastapuolen kentälle astuminen, kun pallo ei ole enää pelissä, ei ole virhe.	8.2
11.2.4	Pelaajat saavat tunkeutua vastapuolen vapaa-alueelle edellyttäen, että he eivät häiritse vastapuolen pelaamista.	
11.3	VERKON KOSKEMINEN	
11.3.1	Pelaajan verkkokosketus antennien välissä pallon pelaamissuorituksen aikana on virhe.	11.4.4, 23.3.2.3c, 24.3.2.3, K.3
	Pallon pelaamissuoritus pitää sisällään (muun muassa) hypyn, lyönnin (tai yrittämisen) ja alastulon varmasti, jonka jälkeen pelaaja on valmis seuraavaan pelaamissuoritukseen.	
11.3.2	Pelaajat saavat koskea verkkopylvästä, -köysiä tai muuta esinettä antennin ulkopuolella, verkko mukaan lukien, edellyttäen, ettei sillä häiritä peliä.	K.3
11.3.3	Jos pallo on lyöty verkkoon ja se aiheuttaa verkon osumisen vastapuoleen, ei tapahdu virhettä.	
11.4	PELAAJAN VIRHEET VERKOLLA	
11.4.1	Pelaaja koskettaa palloa tai vastapuolen pelaajaa vastapuolen pelitilassa ennen vastapuolen hyökkäyslyöntiä tai sen aikana.	11.1.1, K.11(20)
11.4.2	Pelaaja häiritsee vastapuolen pelaamista tunkeutuessaan vastapuolen pelitilaan verkon ali.	11.2.1
11.4.3	Pelaajan jalka (jalat) tunkeutuu kokonaisuudessaan vastapuolen kenttäpuolelle.	11.2.2.2, K.11(20)
11.4.4	Pelaaja häiritsee vastapuolen pelaamista muun muassa:	
	- koskemalla verkkoa antennien välissä tai itse antennia pallon pelaamissuorituksen aikana, tai	11.3.1
	- ottamalla verkosta, antennien välissä, tukea tai apua tasapainon saavuttamiseksi, tai	K.11(19)
	- hankkimalla epäreilua etua vastapuoleen verrattuna koskemalla verkkoa, tai	

- tekemällä suorituksia joilla estetään vastapuolen pelisääntöjen mukaista oikeutta yrittää pelata palloa,

- tarttumalla/pitämällä kiinni verkosta

Jokaista pelaajien suoritusta lähellä palloa, missä sitä pelataan tai joka itse yrittää pelata, pidetään pallon pelaamissuorituksena, vaikka palloa ei koskettaisikaan.

Antennien ulkopuolella verkon koskeminen ei kuitenkaan ole virhe (poikkeus sääntö 9.1.3).

12 ALOITUSSYÖTTÖ

Aloitussyötöllä tarkoitetaan pallon toimittamista peliin. Sen suorittaa oikeanpuoleinen takapelaaja aloitussyöttöalueelta.

1.4.2, 8.1, 12.4.1

12.1 ERÄN ENSIMMÄINEN ALOITUSSYÖTTÖ

12.1.1 Ensimmäisen samoin kuin ratkaisevan (viidennen) erän aloittaa joukkue, joka on saanut siihen oikeuden arvonnalla perusteella.

6.3.2, 7.1

12.1.2 Muut erät aloittaa joukkue, joka ei aloittanut edellistä erää.

12.2 ALOITUSJÄRJESTYS

12.2.1 Pelaajien on noudatettava aloitusjärjestyslipukkeeseen merkittyä aloitusjärjestystä.

7.3.1, 7.3.2

12.2.2 Erän ensimmäisen aloitussyötön jälkeen aloittava pelaaja määräytyy seuraavasti:

12.1

12.2.2.1 Kun aloitussyötön suorittanut joukkue voittaa pallorallin, sama edellisen aloitussyötön suorittanut pelaaja (tai hänen vaihtopelaajansa) aloittaa uudelleen.

6.1.3, 15.5

12.2.2.2 Kun aloitussyötön vastaanottanut joukkue voittaa pallorallin, se saa aloitussyöttöoikeuden ja suorittaa kiertovaihdon ennen aloitussyöttöä. Pelaaja, joka siirtyy oikean etupelaajan paikalta oikeaksi takapelaajaksi, on seuraava aloitussyöttäjä.

6.1.3, 7.6.2

12.3 ALOITUSSYÖTTÖLUVAN ANTAMINEN

Päätuomari antaa luvan aloitussyöttöön varmistettuaan, että joukkueet ovat valmiina peliin ja aloitussyöttäjällä on pallo hallussaan.

12, K.11(1)

12.4 ALOITUSSYÖTÖN SUORITTAMINEN

K.11(10)

12.4.1 Aloitussyöttö on suoritettava lyömällä palloa yhdellä kädellä tai käsivarren osalla sen jälkeen, kun se on heitetty tai irrotettu sitä pitelevästä(-istä) kädestä(käsistä).

12.4.2 Vain yksi heitto on sallittu. Pallon pompottelu tai siirtely käsissä on sallittua.

12.4.3 Aloitussyöttölyönnin hetkellä tai ponnistaessaan hyppyaloitukseen aloitussyöttäjä ei saa koskettaa kenttää (päätyraja mukaan lukien) eikä lattiaa aloitussyöttöalueen ulkopuolella.

1.4.2, 27.2.1.4, K.11(22), K.12(4)

Lyöntikosketuksensa jälkeen hän saa astua tai pudota aloitussyöttöalueen ulkopuolelle tai pelikentälle.

12.4.4 Aloitussyöttäjän on suoritettava aloituksensa kahdeksan (8) sekunnin kuluessa päätuomarin viheltämällä antamasta aloitussyöttöluvasta.

12.3, K.11(11)

12.4.5 Ennen tuomarin viheltämää aloitussyöttö lupaa suoritettu aloitussyöttö on mitätön ja uusitaan.

12.3

12.5 PEITTÄMINEN

K.11(12)

12.5.1 Aloittavan joukkueen pelaajat eivät saa peittämällä yksin tai ryhmässä estää vastapuoltansa näkemästä aloittajaa ja pallon lentorataa.

12.5.2

12.5.2

12.4, K.6

Aloittavan joukkueen pelaaja yksin tai pelaajat ryhmänä peittävät heiluttamalla käsiään, hyppimällä tai liikkumalla sivusuunnassa aloitussyötön suorituksen aikana tai seisten ryhmänä peittävät syöttäjän ja pallon lentoradan ennen kuin pallo saavuttaa verkkolinjan.

12.6 VIRHEET ALOITUKSEN AIKANA

12.6.1 Aloitusvirheet

Joukkueelle tuomitaan pallohäviö, jos se syyllistyy seuraaviin virheisiin, silloinkin kun vastapuoli tekee sijoitusvirheen. Aloittaja:

12.2.2.2, 12.7.1

12.6.1.1 rikkoo aloitusjärjestystä,

12.2

12.6.1.2 ei suorita aloitussyöttöä oikein.

12.4

12.6.2 Virheet aloituslyönnin jälkeen

Kun aloituslyönti on oikein suoritettu, aloitus tulee virheelliseksi (ellei vastapuoli tee sijaintivirhettä), jos pallo:

12.4, 12.7.2

12.6.2.1 koskee aloittavan joukkueen pelaajaa tai pallo ei ylitä verkkotasoa kokonaisuudessaan ylityskaistan läpi,

8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, K.11(19)

12.6.2.2 menee "ulos",

8.4, K.11(15)

12.6.2.3 ylittää peiton.

12.5, K.11(12)

12.7 VIRHEET ALOITUSLYÖNNISSÄ JA SIOITTUMISVIRHEET

12.7.1 Jos aloittaja tekee virheen aloituslyönnin hetkellä (virheellinen suoritus, väärä syöttöjärjestys tms.) ja vastaanottaja sijoitusvirheen, rangaistaan aloitusvirhe.

7.5.1, 7.5.2, 12.6.1

12.7.2 Jos sen sijaan aloitus on suoritettu oikein, mutta tulee virheelliseksi aloituslyönnin jälkeen (menee ulos, ylittää peiton, tms.), sijoitusvirhe on tapahtunut ensin ja se rangaistaan.

7.5.3, 12.6.2

13	HYÖKKÄYSLYÖNTI	
13.1	HYÖKKÄYSLYÖNNIN OMINAISUUDET	12, 14.1.1
13.1.1	Kaikkea pallon suuntaamista vastapuolelle, paitsi aloitusta ja torjuntaa, pidetään hyökkäyslyöntinä.	
13.1.2	Hyökkäyslyönnissä, hyökkääjän sormillaan suorittama pudotuspallo ("juju") on luvallinen vain, mikäli palloa selkeästi lyödään eikä palloa kopata tai heitetä.	9.2.2
13.1.3	Hyökkäyslyönti toteutuu hetkellä, jolloin pallo kokonaisuudessaan ylittää verkkotason tai koskettaa vastapelaajaa.	
13.2	HYÖKKÄYSLYÖNNIN RAJOITUKSET	
13.2.1	Etupelaaja saa toteuttaa hyökkäyslyönnin miltä korkeudelta tahansa edellyttäen, että lyöntikosketus tapahtuu hänen omassa pelitilassaan (poikkeuksena säännöt 13.2.4 ja 13.3.6).	7.4.1.1
13.2.2	Takapelaaja saa toteuttaa hyökkäyslyönnin iskurajan takaa miltä tahansa korkeudelta:	1.4.1, 7.4.1.2, 19.3.1.2, K.8
13.2.2.1	kunhan hänen jalkansa ei hänen hypätessään kosketa tai ylitä iskurajaa;	1.3.4
13.2.2.2	Lyöntinsä jälkeen pelaaja saa pudota etukentälle.	1.4.1
13.2.3	Myös takapelaaja saa toteuttaa hyökkäyslyönnin etukentältä, jos lyönnin hetkellä osa pallosta on verkon yläreunan alapuolella.	1.4.1, 7.4.1.2, K.8
13.2.4	Kukaan pelaaja ei saa toteuttaa hyökkäyslyöntiä VASTAPUOLEN aloituksesta silloin kun pallo on etukentällä ja kokonaisuudessaan korkeammalla kuin verkon yläreuna.	1.4.1
13.3	VIRHEET HYÖKKÄYSLYÖNNISSÄ	
13.3.1	Pelaaja lyö palloa vastapuolen pelitilassa.	13.2.1, K.11(20)
13.3.2	Pelaaja lyö pallon "ulos".	8.4, K.11(15)
13.3.3	Takapelaaja toteuttaa hyökkäyslyönnin etukentältä, kun pallo on lyöntihetkellä kokonaisuudessaan korkeammalla kuin verkon yläreuna.	1.4.1, 7.4.1.2, 13.2.3, K.11(21)
13.3.4	Pelaaja toteuttaa hyökkäyslyönnin vastapuolen aloituksesta silloin, kun pallo on etukentällä ja lyöntihetkellä kokonaisuudessaan korkeammalla kuin verkon yläreuna.	1.4.1, 13.2.4, K.11(21)
13.3.5	Libero toteuttaa hyökkäyslyönnin silloin, kun pallo on lyöntihetkellä kokonaisuudessaan korkeammalla kuin verkon yläreuna.	19.3.1.2, 23.3.2.3d, K.11(21)
13.3.6	Pelaaja toteuttaa hyökkäyslyönnin silloin, kun pallo on lyöntihetkellä kokonaisuudessaan korkeammalla kuin verkon yläreuna, ja pallo tulee pelaajalle Liberon etukentällä suorittamasta sormilyönnistä.	1.4.1, 19.3.1.4, 23.3.2.3e, K.11(21)

14 TORJUNTA	
14.1 TORJUMINEN	
14.1.1 Torjuminen on pelaajien verkon tuntumassa tapahtuvaa toimintaa vastapuolelta tulevan pallon pysäyttämiseksi kurottautumalla verkon yläpuolelle, riippumatta palloon koskettamisen korkeudesta. Vain etupelaajat saavat toteuttaa torjunnan, mutta palloon koskettamisen hetkellä jonkin ruumiinosan tulee olla korkeammalla kuin verkon yläreuna.	7.4.1.1
14.1.2 Torjuntayritys	
Torjuntayritys on suoritus, jossa palloon ei kosketa.	
14.1.3 Toteutunut torjunta	K.7
Torjunta toteutuu aina kun torjuja koskee palloa.	
14.1.4 Ryhmätorjunta	
Ryhmätorjunta tapahtuu kahden tai kolmen kanssapelaajan torjuessa toistensa tuntumassa, ja se toteutuu kun yksi heistä koskettaa palloa.	
14.2 TORJUNTAKOSKETUS	9.1.1, 9.2.3
Pallo voi torjunnassa koskettaa (nopeasti yhtenä tapahtumana) peräkkäin yhtä tai useampaa torjujaa, kunhan kyseessä on vain yksi torjunnan suoritus.	
14.3 TORJUNTA VASTUSTAJAN PUOLELLA	
Torjunnassa pelaaja voi viedä kätensä verkon toiselle puolelle, vastapuolen pelitilaan, edellyttäen ettei puutu vastapuolen peliin. Niin ollen palloon koskeminen verkon toisella puolella ei ole sallittua ennen kuin vastapuoli on suorittanut hyökkäyslyönnin.	13.1.1
14.4 TORJUNTA JA JOUKKUEEN LYÖNNIT	
14.4.1 Torjuntakosketusta ei lasketa joukkueen lyönniksi. Niin ollen torjuntakosketuksen jälkeen joukkueella on jäljellä kolme lyöntiä pallon palauttamiseksi.	9.1, 14.4.2
14.4.2 Ensimmäisen lyönnin torjunnan jälkeen saa lyödä kuka tahansa pelaajista, myös torjuntakosketuksen tehnyt pelaaja.	14.4.1
14.5 ALOITUKSEN TORJUMINEN	12, K.11(12)
Vastapuolen aloituksen torjuminen on kielletty.	
14.6 TORJUNTA VIRHEET	K.11(20)
14.6.1 Torjuja koskettaa palloa VASTAPUOLEN pelitilassa ennen kuin tai samanaikaisesti kun vastapuoli on suorittanut hyökkäyslyönnin.	14.3
14.6.2 Takarivin pelaaja tai Libero suorittaa toteutuneen torjunnan tai osallistuu sellaiseen.	14.1, 14.5, 19.3.1.3
14.6.3 Vastapuolen aloitus torjutaan.	14.5, K.11(12)
14.6.4 Pallo menee torjunnasta "ulos".	8.4
14.6.5 Pallo torjutaan vastustajan puolella antennin ulkopuolelta.	
14.6.6 Libero yrittää torjuntaa yksin tai torjuntaryhmässä.	14.1.1, 19.3.1.3

15 KATKOT

Pelikatko on päättyneen pallorallin ja seuraavan päätuomarin viheltämällä suorittaman aloitusluvan välinen aika.

6.1.3, 8.1, 8.2, 15.4, 15.5, 24.2.6

Sääntömääräisiä pelikatkoja ovat AIKALISÄT ja PELAAJAVAIHDOT.

15.1 SÄÄNTÖMÄÄRÄISTEN PELIKATKOJEN LUKUMÄÄRÄ

Joukkue on oikeutettu pyytämään erää kohti enintään kaksi aikalisää ja kuusi pelaajavaihtoa.

6.2, 15.4, 15.5

FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa FIVB voi vähentää yhdellä joukkueiden aikalisien ja/tai teknisten aikalisien lukumäärää yhteistyökumppani-, markkinointi- tai tv-lähetyssovimusten mukaisesti.

15.2 SÄÄNTÖMÄÄRÄISTEN PELIKATKOJEN PERÄKKÄISYYS

15.2.1 Yksi tai kaksi aikalisäpyyntöä ja yksi pelaajavaihtopyyntö kummalta joukkueelta tahansa voivat seurata toisiaan, ilman että peliä välillä jatketaan.

15.4, 15.5

15.2.2 Joukkue ei saa kuitenkaan tehdä peräkkäisiä **pelaajavaihtopyyntöjä** saman pelikatkon aikana. Kaksi tai useampia pelaajia voidaan kuitenkin vaihtaa saman vaihtopyynnön aikana.

15.5, 15.6.1

15.2.3 Saman joukkueen kahden erillisen vaihtopyynnön välillä tulee olla päättynyt palloralli. (Poikkeus: pakollinen pelaajavaihto loukkaantumisen tai erästä tai ottelusta poistamisen johdosta (15.5.2, 15.7, 15.8))

6.1.3, 15.5

15.3 SÄÄNTÖMÄÄRÄISTEN PELIKATKOJEN PYYTÄMINEN

15.3.1 Sääntömääräistä pelikatkoa voi pyytää valmentaja tai hänen poissa ollessa pelikapteeni.

5.1.2, 5.2, 5.3.2, 15

15.3.2 Pyydetäessä pelaajavaihtoa ennen erän alkua, se myönnetään ja merkitään alkavaan erään sääntömääräiseksi vaihdoksi.

7.3.4

15.4 AIKALISÄT JA TEKNISET AIKALISÄT

15.4.1 Aikalisäpyynnöt tulee tehdä asianmukaista käsimerkkiä käyttäen pallon ollessa kuollut ja ennen aloituslupaa. Kaikki pyydetty aikalisät kestävät 30 sekuntia.

6.1.3, 8.2, 12.3, K.11(4)

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa aikalisäpyynnössä on pakollista käyttää summeria ja sen jälkeen asianmukaista käsimerkkiä.

K.11(4)

15.4.2 **FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa neljässä ensimmäisessä erässä pidetään kaksi ylimääräistä 60 sekunnin mittaista "teknistä aikalisää", aina kun johtava joukkue saavuttaa 8. ja 16. pisteensä.**

26.2.2.3

15.4.3 **Ratkaisevassa erässä (viides) "teknisiä aikalisia" ei ole, ja joukkueilla on pyytäessään käytettävänä normaali kaksi 30 sekunnin mittaista aikalisää.**

15.1

15.4.4 Kaikkien aikalisien ajaksi (mukaan lukien tekniset aikalisät) pelissä olevien pelaajien on mentävä vapaa-alueelle penkkinsä lähelle.

K.1a

15.5 PELAAJAVAIHTO

15.5.1

19.3.2.1, K.11(5)

Pelaajavaihdolla tarkoitetaan pelaajan siirtymistä, poikkeuksena Libero tai hänen korvaamansa pelaaja, kirjurin kirjattua tapahtuman, kentälle toisen pelaajan paikalle, jonka on vastaavasti siirryttävä pois kentältä.

- 15.5.2 Kun pelaajavaihto on pakollinen, kentällä olevan pelaajan loukkaantumisen vuoksi, on valmentajan (tai pelikapteenin) näytettävä asianmukaista käsimerkkiä. 5.1.2.3, 5.2.3.3, 8.2, 12.3, K.11(5)

15.6 PELAAJAVAIHTOJEN RAJOITUKSET

- 15.6.1 Erän aloittanut pelaaja voidaan vaihtaa ulos vain kerran erässä, ja hän voi palata alkuperäiselle paikalleen kokoonpanoon vain kerran erässä. 7.3.1
- 15.6.2 Vaihtopelaaja voi tulla peliin vain kerran erässä, erän aloittaneen pelaajan paikalle, ja hänen tilalleen voidaan vaihtaa vain pelaaja, jonka tilalle hän tuli. 7.3.1

15.7 POIKKEUKSELLINEN PELAAJAVAIHTO

Pelaaja (paitsi Libero), joka ei kykene jatkamaan peliä loukkaantumisen tai sairauden takia, pyritään vaihtamaan sääntömääräisellä pelaajavaihdolla. Jos tämä ei ole mahdollista, joukkueella on oikeus suorittaa POIKKEUKSELLINEN pelaajavaihto vaihtosäännön 15.6 rajoittamatta. 15.6, 19.4.3

Poikkeuksellinen pelaajavaihto tarkoittaa, että kuka tahansa pelaaja, joka ei ole loukkaantumisen hetkellä kentällä, paitsi Libero, toinen Libero tai heidän korvaamansa pelaaja, voi tulla peliin loukkaantuneen pelaajan sijaan. Näin vaihdettu loukkaantunut pelaaja ei saa tulla takaisin otteluun.

Poikkeuksellista vaihtoa ei koskaan lasketa sääntömääräiseksi vaihdoksi, mutta tulee merkitä pöytäkirjaan osana erän ja koko ottelun pelaajavaihtojen kokonaismäärää.

15.8 ERÄSTÄ TAI OTTELUSTA POISTETUN PELAAJAVAIHTO

ERÄSTÄ tai OTTELUSTA POISTETTU pelaaja on vaihdettava välittömästi sääntömääräisen pelaajavaihdon avulla. Jos tämä ei ole mahdollista, joukkue todetaan VAJAAKSI. 6.4.3, 7.3.1, 15.6, 21.3.2, 21.3.3, K.11(5)

15.9 SÄÄNNÖNVASTAINEN PELAAJAVAIHTO

- 15.9.1 Pelaajavaihto on säännönvastainen, jos sitä ei suoriteta säännön 15.6 rajoissa (poikkeuksena sääntö 15.7), tai jos osallisena on pöytäkirjasta puuttuva pelaaja.
- 15.9.2 Kun joukkue on suorittanut säännönvastaisen pelaajavaihdon ja peliä on ehditty jatkaa, menetellään seuraavasti: 8.1, 15.6
- 15.9.2.1 joukkuetta rangaistaan antamalla piste ja aloitus vastapuolelle. 6.1.3
- 15.9.2.2 pelaajavaihto korjataan,
- 15.9.2.3 joukkue menettää säännönvastaisen pelaajavaihdon jälkeen saamansa pisteet. Vastapuolen pisteet säilyvät ennallaan.

15.10 PELAAJAVAIHTO

- 15.10.1 Pelaajavaihto suoritetaan vaihtoalueella. 1.4.3, K.1b
- 15.10.2 Vaihtokatko kestää vain sen ajan, mikä tarvitaan vaihdon merkitsemiseen pöytäkirjaan ja pelaajien siirtymiseen kentälle ja sieltä pois. 15.10, 24.2.6, 25.2.2.3
- 15.10.3a Varsinainen vaihtopyyntö on kun vaihtopelaaja (vaihtopelaajat) astuvat vaihtoalueelle, valmiina pelaamaan, sääntömääräisen pelikatkon aikana. Valmentajan ei tarvitse näyttää käsimerkkiä paitsi jos pelaajavaihto tehdään loukkaantumisen vuoksi tai ennen erän alkua.

15.10.3b	Jos pelaaja ei ole valmiina, pelaajavaihtoa ei myönnetä ja joukkuetta rangaistaan viivytyksellä.	16.2, K.9
15.10.3c	Vaihtopyynnön myöntää ja ilmoittaa kirjuri summerilla tai verkkotuomari viheltäen. Verkkotuomari antaa luvan vaihtamiseen.	24.2.6
	FIVB:n Maailmatason ja virallisissa kilpailuissa käytetään numeroituja kilpiä vaihtoja helpottamaan (myös milloin elektronisia välineitä käytetään).	
15.10.4	Jos joukkue aikoo vaihtaa yhtäaikaisesti useamman kuin yhden pelaajan, tulee jokaisen vaihtopelaajan astua vaihtoalueelle samanaikaisesti, täten se tulkitaan samaksi vaihtopyynnöksi. Tällöin vaihdot tehdään peräkkäin, pelaajapari kerrallaan. Jos yksi pelaajavaihdoista on säännönvastainen, laillinen tai lailliset myönnetään ja säännönvastainen evätään, sekä rangaistaan viivytyksellä.	1.4.3, 15.2.2
15.11 VIRHEELLISET KATKOPYYNNÖT		
15.11.1	On virheellistä pyytää kaikkia katkopyyntöjä:	15
15.11.1.1	pallorallin aikana tai aloitusluvan antamisen hetkellä tai sen jälkeen,	12.3
15.11.1.2	kun sen esittää joukkueen jäsen, jolla ei ole siihen oikeutta,	5.1.2.3, 5.2.3.3
15.11.1.3	toista kertaa pelaajavaihtokatkoa saman joukkueen toimesta, saman pelikatkon aikana (eli ennen seuraavan päättyneen pallorallin loppua), paitsi tapauksissa, jos kentällä oleva pelaaja loukkaantuu tai sairastuu,	15.2.2, 15.2.3, 16.1, 25.2.2.6
15.11.1.4	aikalisää tai vaihtoa yli sallitun määrän.	15.1
15.11.2	Ensimmäinen virheellinen katkopyyntö, joka ei vaikuta pelin kulkuun tai viivyttä sitä, evätään, mutta merkitään pöytäkirjaan ilman muita seuraamuksia.	16.1, 25.2.2.6
15.11.3	Seuraava virheellinen katkopyyntö ottelussa saman joukkueen toimesta tulkitaan viivytykseksi.	16.1.4

16 OTTELUN VIIVYTYKSET

16.1 VIIVYTYSTYYPIT

Joukkueen virheellinen toiminta, joka lykkää pelin jatkumista, on viivytystä, ja sellaista on mm.:

16.1.1	viivyttely sääntömääräisissä pelikatkoissa,	15.10.2
16.1.2	pelikatkojen venyttäminen sen jälkeen, kun pelaajat on määrätty jatkamaan peliä,	15
16.1.3	säännönvastaisen pelaajavaihdon pyytäminen,	15.9
16.1.4	virheellisen katkopyynnön toistaminen,	15.11.3
16.1.5	pelin viivyttäminen joukkueen jäsenen toimesta.	

16.2 VIIVYTYSSEURAAMUKSET

K.9

16.2.1	"Viivytysvaroitus" ja "viivytysrangaistus" ovat joukkuerangaistuksia.	
16.2.1.1	Viivytysseuraamukset pysyvät voimassa koko ottelun ajan.	6.3
16.2.1.2	Kaikki viivytysseuraamukset merkitään pöytäkirjaan.	25.2.2.6
16.2.2	Joukkueen jäsenen ensimmäisestä viivytyksestä ottelussa määrätään VIIVYTYSVAROITUS.	4.1.1, K.11(25)
16.2.3	Toinen, ja sitä seuraavat, minkä tahansa tyyppiset ja kenen tahansa saman joukkueen jäsenen aiheuttamat viivytykset samassa ottelussa katsotaan virheiksi, ja niistä määrätään VIIVYTYSRANGAISTUS: piste ja aloitus vastapuolelle.	6.1.3, K.11(25)
16.2.4	Viivytysseuraamukset, jotka määrätään ennen erän alkua tai erien välisellä tauolla merkitään seuraavan erän seuraamuksiksi.	18.1

17	POIKKEUKSELLISET PELIN KESKEYTYKSET	
17.1	LOUKKAANTUMINEN/SAIRASTUMINEN	8.1
17.1.1	Jos pelaaja loukkaantuu vakavasti kesken pallorallin, tuomarin on katkaistava peli heti ja sallittava lääkärin saapuminen kentälle. Palloralli pelataan uudelleen	6.1.3
17.1.2	Jos loukkaantunutta/sairastunutta pelaajaa ei voida vaihtaa säännönmukaisesti tai poikkeuksellisesti, pelaajalle myönnetään kolmen minuutin toipumisaika, samalle pelaajalle kuitenkin vain kerran ottelussa. Jos pelaaja ei tässä ajassa toivu, joukkue todetaan vajaaksi.	15.6, 15.7, 24.2.8 6.4.3, 7.3.1
17.2	ULKOPUOLISET HÄIRIÖT	
	Jos pelin aikana esiintyy ulkopuolista häiriötä, peli on katkaistava ja palloralli pelataan uudelleen.	6.1.3, K.11(23)
17.3	PITKÄT KESKEYTYKSET	
17.3.1	Kun odottamattomat olosuhteet keskeyttävät ottelun, on päätuomarin, järjestäjän ja juryn, jos sellainen on, päätettävä tarvittavista toimenpiteistä tavallisten otteluolosuhteiden palauttamiseksi.	23.2.3
17.3.2	Jos yksi tai useampi keskeytys ei kestä kaiken kaikkiaan yli neljää tuntia;	17.3.1
17.3.2.1	ja ottelua jatketaan samalla kentällä, kesken jäänyt erä jatkuu normaalisti samasta pelitilanteesta, samoin pelaajin ja sijannein (paitsi erästä tai ottelusta poistetut). Edellisten erien tulokset jäävät voimaan;	1, 7.3
17.3.2.2	ja ottelua jatketaan toisella kentällä, kesken jäänyt erä peruuntuu ja aloitetaan uudelleen samalla aloituskokoonpanolla (paitsi erästä tai ottelusta poistetut). Edellisten erien tulokset jäävät voimaan.	7.3, 21.4.1, K.9
17.3.3	Jos yksi tai useampi keskeytys kestää yhteensä yli neljä tuntia, koko ottelu pelataan uudelleen.	

18 ERÄTAUKO JA PUOLTENVAIHTO

18.1 ERÄTAUOT

Erätauco on aika kahden erän välillä. Kaikki tauot erien välillä kestävät 3 minuuttia.

4.2.4

Tänä aikana suoritetaan puoltenvaihto ja aloitusjärjestysten merkitseminen pöytäkirjaan.

7.3.2, 18.2, 25.2.1.2

Tauco toisen ja kolmannen erän välissä voidaan pidentää 10 minuutin mittaiseksi järjestäjän pyytäessä tätä toimivaltaiselta päätöksentekijältä.

18.2 PUOLTENVAIHTO

K.11(3)

18.2.1 Joukkueet vaihtavat kenttäpuolta jokaisen erän jälkeen, ratkaisevaa erää lukuun ottamatta.

7.1

18.2.2 Kun jompikumpi joukkue saavuttaa ratkaisevassa erässä kahdeksan pistettä, joukkueet vaihtavat kenttäpuolia viivyttämättä. Pelaajien asemat säilyvät ennallaan.

6.3.2, 7.4.1,
25.2.2.5

Jos kenttäpuolia ei ole vaihdettu johtavan joukkueen saavuttaessa kahdeksan pistettä, se tehdään heti, kun virhe huomataan. Pistetilanne säilyy sellaisena kuin se on vaihdon tapahtuessa.

19	LIBEROPELAAJA	
19.1	LIBERON NIMEÄMINEN	5
19.1.1	Joukkueilla on oikeus nimetä pelaajaluettelostaan enintään kaksi puolustamiseen erikoistunutta pelaaja "Liberoa".	4.1.1
	FIVB:n aikuisten maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, jos joukkueella on enemmän kuin 12 pelaajaa pöytäkirjassa, on pakko nimetä KAKSI liberoa.	
19.1.2	Kaikki liberot on merkittävä pöytäkirjaan ennen ottelun alkua erillisille sitä varten varatuille riveille.	5.2.2, 25.2.1.1, 26.2.1.1
19.1.3	Kentällä oleva libero on pelaava libero. Jos joukkueella on toinen libero, hän on joukkueen kakkoslibero.	
	Vain yksi libero saa olla kerrallaan kentällä.	
19.2	VARUSTEET	4.3
	Libero pelaajalla/pelaajilla tulee olla peliasu (tai liivi uudelleen nimettävää Liberoa varten), jonka hallitseva väri on erilainen kuin joukkueen muilla pelaajilla. Peliasun tulee selkeästi olla vastakkaisvärinen kuin joukkueen muilla pelaajilla.	
	Liberon asu tulee olla numeroitu, kuten joukkueen muilla pelaajilla.	
	FIVB:n maailmatason ja virallisissa aikuisten kilpailuissa uudelleen nimetyllä liberolla tulee olla samanlainen ja -värinen pelipaita kuin alkuperäisellä, mutta hän pitää oman numeronsa.	
19.3	LIBERON SALLITTU TOIMINTA	
19.3.1	Peliin osallistuminen	
19.3.1.1	Libero voi korvata minkä tahansa takapelaajan.	7.4.1.2
19.3.1.2	Libero voi pelata vain takapelaajana eikä hän saa toteuttaa hyökkäyslyöntiä miltään kentän alueelta (mukaan lukien pelialue ja vapaa-alue), jos pallo lyönnin hetkellä on kokonaisuudessaan verkkotason yläpuolella.	13.2.2, 13.2.3, 13.3.5
19.3.1.3	Libero ei saa suorittaa aloitusta, torjua tai tehdä torjuntayritystä.	12.4.1, 14.6.2, 14.6.6, K.11(12)
19.3.1.4	Muu joukkueen pelaaja ei saa toteuttaa hyökkäyslyöntiä, kun pallo on kokonaan verkkotason yläpuolella, jos pallo tulee hänelle Liberon sormilyönneillä etukentällä tekemällä suorituksella. Pallo voidaan vapaasti pelata edelleen hyökkäyslyönneillä, jos Libero on tehnyt tällaisen lyönnin etukentän takaa.	1.2.1, 13.3.6, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e, K.1b
19.3.2	Liberokorvaamiset	
19.3.2.1	Liberokorvaamisia ei lasketa normaaleiksi pelaajavaihtoiksi.	6.1.3, 15.5
	Niitä voidaan suorittaa rajoittamattomia kertoja, mutta liberokorvaamisten välissä täytyy olla päättynyt palloralli (ellei rangaistuksen vuoksi tule kiertovaihtoa ja liberon siirtymistä nelospaikalle, tai pelaava libero on kyvytön jatkamaan peliä, tehden pallorallin vajaaksi).	
19.3.2.2	Kentällä oleva pelaaja voidaan korvata kummalla tahansa liberolla. Pelaava libero voidaan korvata vain pelaajalla, jonka hän korvasi tai kakkosliberolla.	

19.3.2.3	Jokaisen erän alussa libero ei voi mennä kentälle ennen kuin verkkotuomari on tarkistanut aloituskokoonpanot ja antanut luvan liberokorvaamiseen aloittavan pelaajan kanssa.	7.3.2, 12.1
19.3.2.4	Liberokorvaamiset voidaan suorittaa silloin, kun pallo ei ole pelissä ja ennen aloituslupaa.	8.2, 12.3
19.3.2.5	Korvaamista, joka tehdään aloituslupavihellyksen jälkeen, mutta ennen aloituslyöntiä, ei tule evätä, mutta pelatun pallorallin jälkeen pelikapteenille tulee ilmoittaa, että tällainen toiminta ei ole sallittua ja toistettuna tulee johtamaan viivytsseuraamuksiin.	12.3, 12.4, K.9
19.3.2.6	Seuraavissa myöhään suoritetuissa liberokorvaamisissa peli tulee keskeyttää välittömästi ja määrätä viivytsseuraamus. Seuraavaksi aloittava joukkue määräytyy viivytsseuraamuksen tasosta.	16.2, K.9
19.3.2.7	Libero ja korvattu pelaaja saavat tulla kentälle tai poistua kentältä vain libero korvaamisalueelta.	1.4.4, K.1b
19.3.2.8	Liberokorvaamiset tulee merkitä liberopöytäkirjaan (jos käytössä) tai sähköiseen pöytäkirjaan.	26.2.2.1, 26.2.2.2
19.3.2.9	Virheellisiä liberokorvaamisia (muun muassa)	
	- liberokorvaamisten välissä ei ole päättynyttä pallorallia,	6.1.3
	- libero korvataan toisella pelaajalla, kuin kakkosliberolla tai pelaajalla, jonka hän korvasi.	15.9
	Seuraamus virheellisessä liberokorvaamisesta on sama, kuin sääntöjenvastaisessa vaihdossa:	15.9
	eli, jos säännönvastainen liberokorvaaminen huomataan ennen seuraavaa pallorallia, tulee se tuomarien korjata ja joukkuetta rangaistaan viivytyksellä;	K.9
	jos säännönvastainen liberokorvaaminen huomataan aloitussyötön jälkeen, seuraamus on sama, kuin sääntöjenvastaisessa vaihdossa.	15.9
19.4 LIBERON UUELLEEN NIMEÄMINEN:		
19.4.1	Libero tulee kyvyttömäksi jatkamaan peliä, jos hän loukkaantuu, sairastuu tai hänet poistetaan erästä tai ottelusta.	21.3.2, 21.3.3, K.9
	Valmentaja voi millä syyllä tahansa tai hänen puuttuessa pelikapteeni, ilmoittaa liberon olevan kyvyttömäksi jatkamaa peliä.	5.1.2.1, 5.2.1
19.4.2	Joukkueella yksi libero	
19.4.2.1	Kun joukkueella on saatavilla vain yksi libero, säännön 19.4.1 mukaan, tai joukkue on nimennyt vain yhden liberon ja tämä libero tulee, tai on ilmoitettu kyvyttömäksi jatkamaan peliä, valmentaja (tai pelikapteeni, valmentajan puuttuessa) voi tehdä liberon uudelleennimeämisen loppupelin ajaksi, kenestä tahansa, (paitsi korvauksessa oleva pelaaja) joka ei uudelleennimeämisen hetkellä ole kentällä.	19.4, 19.4.1
19.4.2.2	Jos pelaava libero tulee kyvyttömäksi jatkamaan peliä, hänet voidaan korvata pelaajalla, jonka hän korvasi, tai välittömästi ja suoraan kentälle uudelleennimetyllä liberolla. Kuitenkin <i>libero, joka on joutunut uudelleennimetyksi, ei voi palata kentälle loppupelin aikana.</i>	
	Jos libero ei ole kentällä, kun hänet ilmoitetaan kyvyttömäksi jatkamaan peliä, hänet voidaan uudelleennimetä. Libero, joka tuli kyvyttömäksi jatkamaan peliä ei voi palata kentälle loppupelin aikana.	
19.4.2.3	Valmentaja tai pelikapteeni, jos valmentaja ei ole läsnä, ilmoittaa verkkotuomarille uudelleennimeämisestä.	5.1.2.1, 5.2.1

19.4.2.4 Jos uudelleennimetty libero tulee, tai on ilmoitettu kyvyttömäksi jatkamaan peliä, seuraavat uudelleennimeämiset ovat sallittuja.	19.4.1
19.4.2.5 Jos valmentaja pyytää joukkueen kapteenin olevan uudelleennimetty libero, tämä tulee sallia, mutta joukkueen kapteenin tulee luopua kaikista johtajuuden etuoikeuksistaan.	5.1.2, 19.4.1
19.4.2.6 Liberon uudelleennimeämisen tapauksissa, tämän uudelleennimetyn liberon pelinumero tulee merkitä pöytäkirjan huomautussarakkeeseen ja liberopöytäkirjaan (tai sähköiseen pöytäkirjaan, jos se on käytössä).	25.2.2.7, 26.2.2.1
19.4.3 Joukkueella kaksi liberoa	
19.4.3.1 Kun joukkue on nimennyt pöytäkirjaan kaksi liberoa, mutta toinen tulee kyvyttömäksi jatkamaan peliä, joukkueella on oikeus pelata vain yhdellä liberolla.	4.1.1, 19.1.1
Uudelleennimeämistä ei sallita, ellei jäljelle oleva libero ole kyvytön jatkamaan peliä.	19.4
19.5 YHTEENVETO	
19.5.1 Jos libero poistetaan erästä tai ottelusta, hänen tilalleen voi välittömästi tulla kakkoslibero. Jos joukkueella on vain yksi libero, silloin heillä on oikeus suorittaa uudelleennimeäminen.	19.4, 21.3.2, 21.3.3

20 KÄYTTÄYTYMISSÄÄNNÖT

20.1 URHEILULLINEN KÄYTÖS

- 20.1.1 Osanottajien on tunnettava viralliset lentopallোসäännöt ja noudatettava niitä.
- 20.1.2 Osanottajien on hyväksyttävä tuomareiden päätökset urheiluhengen mukaisesti, niitä vastustamatta.
- Epäselvissä tapauksissa pelikapteeni, mutta vain hän, saa pyytää selvitystä.
- 20.1.3 Osanottajat eivät saa toimillaan tai eleillään pyrkiä vaikuttamaan tuomareiden päätöksiin tai häiritsemään heitä oman joukkueen virheen havaitsemisessa.

5.1.2.1

20.2 REILUN PELIN HENKI

- 20.2.1 Osanottajien on käyttäydyttävä kunnioittavasti, kohteliaasti ja REILUN PELIN hengessä, ei ainoastaan tuomareita, vaan myös muita toimitsijoita, vastustajia, pelitovereita ja yleisöä kohtaan.
- 20.2.2 Kaikki joukkueen jäsenet saavat ottelun aikana keskustella keskenään.

5.2.3.4

21 KÄYTTÄYTYMISRIKKEET JA NIIDEN RANKAISU

21.1 VÄHÄISET KÄYTTÄYTYMISRIKKEET

Vähäiset käyttäytymisrikkeet eivät johda seuraamuksiin. Päätuomarin tehtäviin kuuluu pyrkiä estämään joukkueita lähestymästä rangaistusseuraamuksiin johtavaa käyttäytymisen tasoa.

Tämä tehdään kahdessa vaiheessa:

Vaihe 1: antamalla suullinen varoitus pelikapteenin kautta;

Vaihe 2: annetaan KELTAINEN KORTTI asianomaiselle joukkueen jäsenelle/jäsenille. Tämä virallinen varoitus ei ole varsinainen rangaistus, mutta on merkki joukkueen jäsenelle (ja laajemmin joukkueelle), että ottelussa on saavutettu rangaistuksiin johtava taso. Tämä keltainen kortti tulee merkitä pöytäkirjaan, mutta sillä ei ole muita välittömiä seuraamuksia.

K.9, K.11(6a)

21.2 RANGAISTUKSIIN JOHTAVAT KÄYTTÄYTYMISRIKKEET

Joukkueen jäsenen asiaton käytös toimitsijoita, vastustajia, kanssapelaajia tai yleisöä kohtaan luokitellaan kolmeen luokkaan rikkomuksen vakavuudesta riippuen.

4.1.1

21.2.1 Räikeä käytös: hyvien tapojen ja moraalien vastainen toiminta.

21.2.2 Loukkaava käytös: herjaavat tai loukkaavat sanat tai elkeet tai kaikenlaiset halveksivat ilmaisu.

21.2.3 Väkivaltainen käytös: varsinainen fyysinen hyökkäys tai aggressiivinen tai uhkaava käytös.

21.3 RANGAISTUSASTEIKKO

K.9

Päätuomari arvioi käyttäytymisrikkeen laadun, ja hänen käytettävänään ovat seuraavat pöytäkirjaan merkittävät rangaistukset: **Rangaistus, Erästä poistaminen tai Ottelusta poistaminen.**

21.2, 25.2.2.6

21.3.1 Rangaistus

K.11(6b)

Joukkueen jäsenen räikeästä käytöksestä ensimmäistä kertaa ottelussa joukkuetta rangaistaan antamalla piste ja aloitus vastapuolelle.

4.1.1, 21.2.1

21.3.2 Erästä poistaminen

K.11(7)

21.3.2.1 Joukkueen jäsen, jota rangaistaan erästä poistamisella, ei ole oikeutettu pelaamaan kyseistä loppuerää ja hänet tulee vaihtaa välittömästi, jos hän on kentällä, sääntömääräisen pelaajavaihdon avulla ja istua loppuerä rangaistusalueella, ilman muita seuraamuksia.

1.4.6, 4.1.1, 5.2.1, 5.3.2, K.1a, K.1b

Erästä poistettu valmentaja menettää oikeutensa osallistua peliin erän aikana ja hänen tulee istua rangaistusalueella.

5.2.3.3

21.3.2.2 Ensimmäinen joukkueen jäsenen loukkaava käytös rangaistaan erästä poistamisella ilman muita seuraamuksia.

4.1.1, 21.2.2

21.3.2.3 Toinen räikeä käytös samassa ottelussa saman joukkueen jäsenen toimesta rangaistaan erästä poistamisella ilman muita seuraamuksia.

4.1.1, 21.2.1

21.3.3 Ottelusta poistaminen

K.11(8)

21.3.3.1

4.1.1, K.1a

Joukkueen jäsenen, jota rangaistaan ottelusta poistamisella, tulee vaihtaa välittömästi, jos hän on kentällä, sääntömääräisen pelaajavaihdon avulla ja hänen on poistuttava kilpailun valvotulta alueelta, ottelun loppuajaksi, ilman muita seuraamuksia.

21.3.3.2 Ensimmäinen väkivaltainen hyökkäys tai uhkaava käytös rangaistaan ottelusta poistamisella ilman muita seuraamuksia. 21.2.3

21.3.3.3 Toinen loukkaava käytös samassa ottelussa, saman joukkueen jäsenen toimesta rangaistaan ottelusta poistamisella ilman muita seuraamuksia. 4.1.1, 21.2.2

21.3.3.4 Kolmas räikeä käytös samassa ottelussa, saman joukkueen jäsenen toimesta rangaistaan ottelusta poistamisella ilman muita seuraamuksia. 4.1.1, 21.2.1

21.4 KÄYTÖSRANGAISTUSTEN SOVELTAMINEN

21.4.1 Kaikki käytösrangaistukset ovat henkilökohtaisia ja ovat voimassa koko ottelun ajan ja ne merkitään ottelupöytäkirjaan. 21.3, 25.2.2.6

21.4.2 Toistuvat käytösrikkeet joukkueen saman jäsenen toimesta, samassa ottelussa rangaistaan progressiivisesti (joukkueen jäsen saa siis toistaessaan rikkeen aina edellistä ankaramman rangaistuksen). 4.1.1, 21.2, 21.3, K.9

21.4.3 Erästä - tai ottelusta poistaminen loukkaavan käytöksen - tai väkivaltaisen käytöksen vuoksi eivät edellytä aikaisempaa rangaistusta. 21.2, 21.3

21.5 RIKE TAUON AIKANA

Käytösrike ennen erää tai erien välillä rangaistaan säännön 21.3 mukaisesti ja lasketaan seuraavan erän rikkeeksi. 18.1, 21.2, 21.3

(Ottelusta poistaminen johtaa aina kansallisten kilpailusääntöjen ja sarjamääräysten mukaisiin lisäseuraamuksiin. Ks. Suomen Lentopalloliiton Kilpailusäännöt ja Sarjamääräykset)

21.6 YHTEENVETO KÄYTÖSRIKKEISTÄ JA KORTTIEN KÄYTTÖ

K.11(6a), K.11(6b), K.11(7), K.11(8)

Varoitus: ei rangaistusta - Vaihe 1: suullinen varoitus
Vaihe 2: merkinä keltainen kortti 21.1

Rangaistus: rangaistaan - merkinä punainen kortti 21.3.1

Erästä poistaminen: rangaistaan - merkinä punainen + keltainen kortti yhdessä 21.3.2

Ottelusta poistaminen: rangaistaan - punainen + keltainen kortti erikseen 21.3.3

22 TUOMARISTO JA MENETTELYT

22.1 KOKOONPANO

Ottelun tuomaristo muodostuu seuraavista toimitsijoista:

- päätuomari 23
- verkkotuomari 24
- kirjuri 25
- neljä (kaksi) rajatuomaria 27

Heidän sijaintinsa käy ilmi kaaviosta 10.

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa avustava kirjuri on pakollinen. 26

22.2 MENETTELYT

22.2.1 Vain päätuomari ja verkkotuomari saavat käyttää pilliä ottelun aikana:

22.2.1.1 päätuomari antaa viheltämällä luvan aloitukseen, joka aloittaa pallorallin; 6.1.3, 12.3

22.2.1.2 pää- ja verkkotuomari katkaisee viheltämällä pallorallin, edellyttäen että he ovat varmoja virheen tapahtumisesta ja ovat todenneet sen laadun.

22.2.2 Tuomarit voivat käyttää pilliä myös pelikatkon aikana hyväksyessään tai evätessään joukkueen esittämän pyynnön. 5.1.2, 8.2

22.2.3 Välittömästi tuomarin viheltäessä pallorallin päättyneeksi heidän tulee virallisilla käsimerkeillä näyttää: 22.2.1.2, 28.1

22.2.3.1 Jos virheen viheltää päätuomari, hänen tulee näyttää:

- a) seuraavaksi aloittava joukkue, 12.2.2, K.11(2)
- b) virheen laatu,
- c) virheen tehnyt pelaaja (jos tarpeen).

22.2.3.2 Jos virheen viheltää verkkotuomari, hänen tulee näyttää:

- a) virheen laatu, 12.2.2
- b) virheen tehnyt pelaaja (jos tarpeen),
- c) seuraavaksi aloittava joukkue verkkotuomarin toistaessa päätuomarin käsimerkin.

Tällaisessa tapauksessa päätuomari ei näytä virhettä tai virheen tehnyttä pelaajaa, vaan vain seuraavaksi aloittavan joukkueen merkin. K.11(2)

22.2.3.3 Takapelaajan tai liberon virheellisessä hyökkäyslyönnissä tai torjuntavirheessä molemmat tuomarit näyttävät käsimerkit yllä olevien 22.2.3.1 ja 22.2.3.2 mukaisesti. 12.2.2, 13.3.3, 13.3.5, 19.3.1.2, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e, K.11(21)

22.2.3.4 Kaksoisvirhetapauksissa molempien tuomareiden tulee näyttää:

- a) virheen laatu, 17.3, K.11(23)
- b) virheen tehneet pelaajat (jos tarpeen).

Seuraavaksi aloittavan joukkueen näyttää päätuomari. 12.2.2, K.11(2)

23	PÄÄTUOMARI	
23.1	SIJAINTI	
	Päätuomari toimii seisten tuomaritelineellä, joka on verkon toisessa päässä, kirjuria vastapäätä. Hänen silmiensä tulee olla n. 50 cm verkon yläreunaa korkeammalla.	K.1a, K.1b, K.10
23.2	VALTUUDET	
23.2.1	Päätuomari johtaa ottelua alusta loppuun asti. Hänellä on määräämisvalta kaikkiin tuomariston ja molempien joukkueiden jäseniin nähden. Ottelussa hänen päätöksensä ovat lopullisia. Hänellä on oikeus muuttaa muiden toimitsijoiden päätöksiä, jos huomataan heidän erehtyneen. Hän voi myös vaihtaa toimitsijan toiseen, jos tämä ei hoida tehtäviään kunnolla.	4.1.1, 6.3
23.2.2	Päätuomari valvoo myös pallonpalauttajien, lattianpyyhkijöiden ja pikakuivaajien toimintaa.	3.3
23.2.3	Päätuomarilla on valta tehdä päätös missä tahansa peliä koskevassa asiassa, myös sellaisessa, jota ei mainita pelisäännöissä.	
23.2.4	Päätuomari ei saa sallia keskustelua tekemistään päätöksistä. Pelikapteenin pyynnöstä hänen on kuitenkin selitettävä, millaiseen sääntösovellukseen tai -tulkintaan hänen tekemänsä päätös perustuu. Jos pelikapteeni ilmoittaa välittömästi olevansa eri mieltä tuomarin selityksestä ja varaa itselleen oikeuden tehdä ottelun päätyttyä asiasta virallisen vastalauseen, päätuomarin on se sallittava.	20.1.2 5.1.2.1 5.1.2.1, 5.1.3.2, 25.2.3.2
23.2.5	Päätuomari vastaa, niin ennen ottelua, kuin ottelun aikanakin, että pelialue, varusteet ja olosuhteet ovat vaatimusten mukaiset.	Luku I, 23.3.1.1
23.3	TEHTÄVÄT	
23.3.1	Ennen ottelua päätuomari:	
23.3.1.1	tarkastaa pelialueen, -pallojen ja muiden varusteiden kunnon,	Luku I, 23.2.5
23.3.1.2	suorittaa arvonnän joukkueiden kapteenien kanssa,	7.1
23.3.1.3	valvoo joukkueiden lämmittelyä.	7.2
23.3.2	Ottelun aikana päätuomarilla on oikeus:	
23.3.2.1	varoittaa joukkueita,	21.1
23.3.2.2	rankaista käyttäytymisrikkereet ja viivytykset,	16.2, 21.2, K.9, K.11(6a), K.11(6b), K.11(7), K.11(8), K.11(25)
23.3.2.3	päätää:	
23.3.2.3a	syöttäjän virheistä ja syöttävän joukkueen sijoittumisesta, mukaan lukien peittäminen,	7.5, 12.4, 12.5, 12.7.1, K.4, K.6, K.11(12), K.11(13)
23.3.2.3b	virheistä pallon pelaamisessa,	9.3, K.11(16), K.11(17)

23.3.2.3c virheistä verkon päällä ja pelaajan verkkovirheistä, ensisijaisesti hyökkääjän puolella,	11.3.1, 11.4.1, 11.4.4, K.11(20)
23.3.2.3d liberon ja takapelaajan virheellisestä hyökkäyslyönnistä,	13.3.3, 13.3.5, 24.3.2.4, K.8, K.11(21)
23.3.2.3e pelaaja suorittaa, liberon etukentällä suorittamasta sormilyönnistä toteutuneen hyökkäyslyönnin, kun pallo on kokonaan verkkotason yläpuolella.	1.4.1, 13.3.6, 24.3.2.4, K.11(21)
23.3.2.3f virheistä pallon alittaessa kokonaan verkkotason verkon alla.	8.4.5, 24.3.2.7, K.5, K.11(22)
23.3.2.3g toteutuneesta takapelaajan torjunnasta tai liberon torjuntayrityksestä.	14.6.2, 14.6.6, K.11(12)
23.3.2.3h pallon mennessä vastapuolen puolelle ylittäen kokonaan tai osittain verkkolinjan ylityskaistan ulkopuolelta tai kosketukset verkkoantenniin hänen puolellaan pelikenttää.	14.6.2, 14.6.6, K.11(12)
23.3.2.3i syötetyn pallon tai kolmannen kosketuksen kulkiessa verkkoantennin ulkopuolelta hänen puolellaan pelikenttää.	14.6.2, 14.6.6, K.11(12)
23.3.3 Ottelun päättyessä hän tarkistaa ja allekirjoittaa pöytäkirjan.	24.3.3, 25.2.3.3

24 VERKKOTUOMARI

24.1 SIJAINTI

Verkkotuomari toimii seisten verkkopylvään luona pelikentän ulkopuolella vastapäätä päätuomaria.

K.1a, K.1b, K.10

24.2 VALTUUDET

24.2.1 Verkkotuomari on päätuomarin apulainen, mutta hänellä on myös oma vastuualueensa.

24.3

Jos päätuomari ei pysty jatkamaan tehtävänsä, verkkotuomari voi korvata hänet.

24.2.2 Hän voi myös käsimerkein, viheltämättä, ilmoittaa valtuuksiensa ulkopuolella tapahtuvista virheistä, mutta hän ei saa painostaa niillä päätuomaria.

24.3

24.2.3 Hän valvoo kirjurin (kirjureiden) työtä.

25.2, 26.2

24.2.4 Hän valvoo penkillä olevia joukkueen jäseniä ja ilmoittaa heidän käytösrikkeistään päätuomarille.

4.2.1

24.2.5 Hän valvoo pelaajia lämmittelyalueella.

4.2.3

24.2.6 Hän myöntää sääntömääräiset pelikatkot, valvoo niiden pituuden ja evää virheelliset katkopyynnöt.

15, 15.11, 25.2.2.3

24.2.7 Hän valvoo joukkueiden aikalisien ja pelaajavaihtojen lukumäärää, ja ilmoittaa toisesta aikalisästä sekä viidennestä ja kuudennesta pelaajavaihdosta päätuomarille ja kulloinkin kyseessä olevan joukkueen valmentajalle.

15.1, 25.2.2.3

24.2.8 Pelaajan loukkaantuessa verkkotuomari myöntää poikkeuksellisen vaihdon tai kolmen minuutin toipumisajan.

15.7, 17.1.2

24.2.9 Verkkotuomari valvoo kentän pinnan pelikelpoisuutta, pääasiassa etukentällä. Hän valvoo myös ottelun aikana, että pallot pysyvät sääntöjen mukaisina.

1.2.1, 3

24.2.10 Verkkotuomari valvoo rangaistusalueilla olevia joukkueen jäseniä ja raportoi heidän käyttäytymisrikkeistään päätuomarille.

1.4.6, 21.3.2

FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa sääntöjen 24.2.5 ja 24.2.10 velvollisuus on annettu varalla olevalle tuomarille.

24.3 TEHTÄVÄT

24.3.1 Kunkin erän alussa, ratkaisevassa erässä puoltenvaihdon jälkeen ja muutenkin tarvittaessa, hän tarkistaa, että pelaajien asemat kentällä ovat aloitusjärjestyslipukkeen mukaiset.

5.2.3.1, 7.3.2, 7.3.5, 18.2.2

24.3.2 Ottelun aikana verkkotuomari päättää, viheltää ja osoittaa merkein seuraavista virheistä:

24.3.2.1 tunkeutuminen vastustajan kentälle ja ilmatilaan verkon alitse;

1.3.3, 11.2, K.5a, K.11(22)

24.3.2.2 aloitusta vastaanottavan joukkueen sijoittumisvirheet;

7.5, K.4, K.11(13)

24.3.2.3 pelaajan virheellinen koskettaminen verkkoon ensisijaisesti torjujan puolella ja antenniin hänen puolelleen kenttää;

11.3.1

24.3.2.4 toteutuneen takapelaajan torjunnan tai Liberon torjuntayrityksen tai Liberon tai takapelaajan virheellisen hyökkäyslyönnin

	13.3.3, 14.6.2, 14.6.6, 23.3.2.3d, 23.3.2.3e, 23.3.2.3g, K.11(12), K.11(21)
24.3.2.5 pallon koskettaminen pelikentän ulkopuolisiin esineisiin;	8.4.2, 8.4.3, K.11(15)
24.3.2.6 pallon koskettaminen pelikenttään, silloin kun päätuomari ei paikaltaan voi kosketusta nähdä;	8.3
24.3.2.7 pallo ylittää verkkolinjan kokonaan tai osittain ylityskaistan ulkopuolelta tai koskettaa antennia hänen puolellaan kenttää.	8.4.3, 8.4.4, K.5a, K.11(15)
24.3.2.8 syötetyn pallon tai kolmannen kosketuksen kulkiessa verkkoantennin ulkopuolelta hänen puolellaan pelikenttää.	K.11(15)
24.3.3 Ottelun päättyessä verkkotuomari tarkistaa ja allekirjoittaa pöytäkirjan.	23.3.3, 25.2.3.3

25	KIRJURI	
25.1	SIJAINTI	
	Kirjuri istuu pöydän ääressä pelialueella vastapuolella päätuomaria.	K.1a, K.1b, K.10
25.2	TEHTÄVÄT	
	Hän täyttää ottelun kulusta sääntöjen mukaisesti pöytäkirjaa yhteistyössä verkkotuomarin kanssa.	
	Hänellä on käytettävänään summeri tai muu äänimerkki ilmoittamiseen sääntöjenvastaisuuksista tai yhteydenpitoon tuomareiden kanssa hänen vastuualueensa tehtävien osalta.	
25.2.1	Ennen ottelun ja erän alkua kirjuri:	
25.2.1.1	merkitsee pöytäkirjaan ottelutiedot, ja joukkueet, sekä liberoiden lukumäärät voimassa olevan menettelyn mukaan ja ottaen siihen kapteenien ja valmentajien nimikirjoitukset;	4.1, 5.1.1, 5.2.2, 7.3.2, 19.1.2, 19.4.2.6
25.2.1.2	kirjaa aloitusjärjestyslipukkeista molempien joukkueiden aloituskokoonpanot (tai tarkistaa elektronisesti lähetetyt tiedot);	5.2.3.1, 7.3.2
	Jos hän ei ole saanut aloitusjärjestyslipukkeita ajoissa, hänen on välittömästi ilmoitettava siitä verkkotuomarille;	5.2.3.1
25.2.2	Ottelun aikana kirjuri:	
25.2.2.1	merkitsee pöytäkirjaan joukkueiden saamat pisteet;	6.1
25.2.2.2	valvoo joukkueiden aloitusjärjestystä ja ilmoittaa virheestä tuomareille heti aloituksen jälkeen;	12.2
25.2.2.3	on valtuutettu myöntämään ja ilmoittamaan pelaajien vaihtopyynnöt summeria käyttäen, merkitsee pöytäkirjaan aikalisät ja pelaajavaihdot valvoen niiden lukumäärää ja ilmoittaen sen verkkotuomarille;	15.1, 15.4.1, 15.10.3c, 24.2.6, 24.2.7
25.2.2.4	ilmoittaa tuomareille virheellisistä katkopyynnöistä;	15.11
25.2.2.5	ilmoittaa tuomareille erän päättymisestä ja kahdeksannen pisteen saavuttamisesta ratkaisevassa erässä;	6.2, 15.4.1, 18.2.2
25.2.2.6	merkitsee pöytäkirjaan käyttäytymisriekvaroitukset, rangaistukset ja virheelliset katkopyynnöt;	15.11.3, 16.2, 21.3
25.2.2.7	merkitsee kaikki verkkotuomarin määräämät merkinnät kuten poikkeukselliset vaihdot, toipumisajan, pitkittyneet keskeytykset, ulkopuoliset häiriöt, uudelleennimeämiset jne.	15.7, 17.1.2, 17.2, 17.3, 19.4
25.2.2.8	mittaa erätaucojen pituudet	18.1
25.2.3	Ottelun loputtua kirjuri:	
25.2.3.1	merkitsee pöytäkirjaan ottelun lopputuloksen;	6.3
25.2.3.2	jos ottelusta tehdään vastalause, päätuomarin antaman luvan jälkeen, kirjoittaa itse tai antaa joukkue-/pelikapteenin kirjoittaa vastalause tapahtumasta lausunto pöytäkirjaan;	5.1.2.1, 5.1.3.2, 23.2.4
25.2.3.3	allekirjoittaa pöytäkirjan itse, joukkueiden kapteenien jälkeen ja lopuksi tuomareiden allekirjoitukset.	5.1.3.1, 23.3.3, 24.3.3

26	AVUSTAVA KIRJURI	
26.1	SIJAINTI	22.1, K.1a, K.1b, K.10
	Avustava kirjuri toimii ja istuu kirjurin vieressä kirjurin pöydän ääressä.	
26.2	TEHTÄVÄT	19.3
	Hän merkitsee pelaajien korvaamiset Libero pelaajalla.	
	Hän avustaa kirjurin työhön kuuluvissa hallinnollisissa toimenpiteissä.	
	Jos kirjuri ei pysty jatkamaan tehtäväänsä, avustava kirjuri korvaa hänet.	
26.2.1	Ennen ottelun ja erän alkua avustava kirjuri:	
26.2.1.1	valmistelee liberopöytäkirjan;	
26.2.1.2	valmistelee varalle ottelupöytäkirjan;	
26.2.2	Ottelun aikana avustava kirjuri:	
26.2.2.1	merkitsee yksityiskohtaisesti liberokorvaamiset/uudelleennimeämiset;	19.3.1.1, 19.4
26.2.2.2	ilmoittaa virheistä liberokorvaamisissa summeria käyttäen;	19.3.2.1
26.2.2.3	aloittaa ja lopettaa teknisten aikalisien ajanoton;	15.4.1
26.2.2.4	hoitaa kirjurin pöydällä olevaa käsikäyttöistä tulostaulua;	
26.2.2.5	tarkistaa että tulostaulut täsmäävät;	25.2.2.1
26.2.2.6	Jos tarpeen, päivittää varalla olevan ottelupöytäkirjan ja antaa sen kirjurille.	25.2.1.1
26.2.3	Ottelun loputtua avustava kirjuri:	
26.2.3.1	allekirjoittaa liberopöytäkirjan ja luovuttaa sen tarkistettavaksi;	
26.2.3.2	allekirjoittaa ottelupöytäkirjan.	
	FIVB:n maailmatason ja virallisissa kilpailuissa, joissa käytetään sähköistä pöytäkirjaa, avustava kirjuri toimii kirjurin kanssa ilmoittaen pelaajavaihdot, ohjaa verkkotuomarin sen katkopyynnön tekevän joukkueen puoleen, ja huomioi liberokorvaamiset.	

27 RAJATUOMARIT

27.1 SIJAINTI

Jos vain kahta rajatuomaria käytetään, he sijoittuvat kentän kulmiin tuomareista oikealle viistosti 1-2 m päähän kulmasta.

K.1a, K.1b, K.10

Kumpikin heistä valvoo sekä pääty- että sivurajaa omalla puolellaan.

FIVB:n nimetyissä maailmatason ja virallisissa kilpailuissa on oltava neljä rajatuomaria.

Rajatuomarit seisovat vapaa-alueella 1-3 m päässä jokaisesta kulmasta valvomansa rajan kuvitteellisella jatkeella.

K.10

27.2 TEHTÄVÄT

27.2.1 Rajatuomarit käyttävät tehtävässään lippua (kooltaan 40 x 40 cm) osoittaakseen:

K.12

27.2.1.1 "pallo sisällä" tai "pallo ulkona" aina kun pallo putoaa heidän valvomansa (valvomiensa) rajan (rajojen) läheisyyteen;

8.3, 8.4, K.12(1), K.12(2)

27.2.1.2 milloin ulosmennyttä palloa on hipaistu palloa vastaanottavan joukkueen pelaajan toimesta;

8.4, K.12(3)

27.2.1.3 milloin pallo koskettaa antennia, syötetty pallo ylittää verkon ylityskaistan ulkopuolelta, tms.;

8.4.3, 8.4.4, 10.1.1, K.5a, K.12(4)

27.2.1.4 milloin pelaaja (aloittajaa lukuun ottamatta) on aloituksen lyöntihetkellä kenttensä ulkopuolella;

7.4, 12.4.3, K.12(4)

27.2.1.5 aloittajan jalkavirheet;

12.4.3

27.2.1.6 milloin pelaaja koskettaa yläosaa antennista, 80 cm, pelatessaan palloa tai häiritsee peliä, rajatuomarin valvomalla kenttäpuolella;

11.3.1, 11.4.4, K.3, K.12(4)

27.2.1.7 pallon verkon ylityksen ylityskaistan ulkopuolelta vastustajan kenttäpuolelle tai koskettaminen antennia hänen kenttäpuolellaan.

10.1.1, K.5a, K.12(4)

27.2.2 Päätuomarin pyynnöstä rajatuomarin on toistettava merkkinsä.

28 VIRALLISET KÄSI- JA LIPPUMERKIT

28.1 TUOMAREIDEN KÄSIMERKIT

K.11

Tuomarien on ilmoitettava virallisia käsimerkkejä käyttäen syy heidän vihellykseensä (tapahtuneen virheen laatu tai myönnetyn katkon tarkoitus). Ilmoittaminen suoritetaan siten, että käsimerkkiä näytetään jonkin aikaa, ja jos siihen käytetään vain yhtä kättä, se tehdään virheen tehneen tai katkon pyytäneen joukkueen puoleisella kädellä.

28.2 RAJATUOMARIEN LIPPUMERKIT

K.12

Rajatuomarien on ilmoitettava virallisia lippumerkkejä käyttäen virheen laatu ja näytettävä merkkiään jonkin aikaa.

KILPAILUN VALVONTA-ALUE

Kilpailun valvonta-alue on käytävä ja se koko alue, joka ympäröi pelikenttää ja vapaa-alueita, ja jonka ulkoreunana on koko kilpailualueen raja-aita (katso Kaavio 1a).

ALUEET

Nämä ovat pelialueen (eli pelikenttää ja vapaa-alue) osia, jotka säännöissä on varattu erityistä tarkoitusta varten (tai joihin soveltuu erityisiä rajoituksia). Näitä ovat muun muassa: etukenttä, aloitusalue, vaihtoalue, vapaa-alue, takakenttä ja liberokorvaamisalue.

PELIALUEEN ULKOPUOLISET ALUEET

Nämä ovat vapaa-alueen ULKOPUOLELLA olevat osat, joille säännöissä on määrätty erityinen tehtävä. Näitä ovat muun muassa lämmittelyalue ja rangaistusalue.

VERKON ALAPUOLINEN TILA

Yläreunastaan verkon alareunan ja sen verkkopylväisiin yhdistävän alaköyden, sivuiltaan verkkopylväiden ja alareunastaan pelikentän pinnan rajaama tila.

YLITYSKAISTA

Ylityskaistan rajaa:

- vaakasuunnassa verkon yläreunan nauha;
- antennit ja niiden kuvitellut jatkeet; ja
- katto.

Pallon on kuljettava ylityskaistan läpi mennessään vastapuolen KENTTÄPUOLELLE.

ULKOTILA

Ulkotila on verkkotason pystysuunnassa ylityskaistan ja verkon alapuolisen tilan ulkopuolelle rajautuva tila.

VAIHTOALUE

Vaihtoalue on se osa vapaa-alueita, jolla pelaajavaihdot suoritetaan.

ELLEI FIVB:N KANSSA OLE TOISIN SOVITTU

Näin ilmaisten on haluttu ilmoittaa, että vaikka säännöillä on vakioitu pelin varusteita ja olosuhteita, voi FIVB erityisissä tilanteissa sallia poikkeavia järjestelyjä, jotta peliä sinänsä voidaan edistää tai uusia ehtoja/sääntöjä halutaan testata.

FIVB STANDARDIT

Tekniset määritteet tai rajat, joita FIVB on asettanut eri varusteiden valmistajille.

RANGAISTUSALUE

Molemmilla kilpailun valvonta-alueiden puolikkaille päätyrajan jatkeiden taakse, vapaa-alueen ulkopuolelle ja vähintään 1,5 metrin päähän joukkueiden penkkien takareunasta, on sijoitettu rangaistusalue.

VIRHE

- a) Suoritus pelissä, joka on sääntöjen vastainen,
- b) Sääntöjen rikkomus, joka ei ole pelisuoritus.

POMPOTTELU

Pompottelua on pallon pompottaminen maahan (useimmiten valmistautumisena pallon heittämiseen tai syöttämiseen). Muita valmistelevia toimia voivat olla mm. pallon siirtely pelaajan kädestä toiseen.

TEKNINEN AIKALISÄ

Tämä pakollinen erityisaikalisä on normaalien aikalisien lisäksi tarkoitettu edistämään lentopallopelejä luomalla tilanne, jossa peliä voidaan analysoida ja samalla peliin liittyen voida luoda mahdollisuus käyttää taukoa kaupallisiin tarkoituksiin. Tekniset aikalisät ovat pakollisia FIVB maailmatason ja virallisissa kilpailuissa

PALLONPALAUTTAJAT JA LATTIANKUIVAAJAT

Näiden ottelun toimitsijoiden tehtävä on hoitaa pelin sujumista toimittamalla palloja aloittajalle pallorallien välisenä aikana.

Lattiankuivaajat ovat toimitsijoita, joiden tehtävänä on pitää lattia puhtaana ja kuivana. He kuivaavat lattian ennen ottelua, erien välillä ja tarvittaessa jokaisen pallorallin jälkeen.

JUOKSEVA PISTELASKU

Tässä järjestelmässä jokaisesta voitetusta pallosta tulee piste.

ERÄTAUKO

Aika erien välissä. Kenttäpuolien vaihto viidennessä (ratkaisevassa) erässä ei ole erätauko.

UDELLEENNIMEÄMINEN

Tämä on tapahtuma, jossa libero ei pysty jatkamaan tai on joukkueen toimesta ilmoitettu kyvyttömäksi jatkamaan peliä ja hänen tehtävänsä ottaa kuka tahansa pelaaja, (paitsi korvauksessa oleva pelaaja) joka ei uudelleennimeämisen hetkellä ole kentällä.

LIBEROKORVAAMINEN

Tämä on tapahtuma, jossa normaali pelaaja jättää kentän ja jompikumpi libero (jos kaksi liberoa) ottaa hänen pelipaikkansa. Tämä voi olla käsittää myös liberon vaihtamisen liberoon. Normaali pelaaja voi sitten korvata jommankumman liberoista. Liberokorvaamisten välillä tulee olla päättynyt palloralli.

HÄIRITSEMINEN

Kaikenlainen toiminta, jolla saavutetaan etua vastustajaan nähden tai joka estää vastustajaa pelaamasta palloa.

ULKOPUOLINEN ESINE

Esine tai henkilö, joka ulkopuolella pelikentän tai lähellä vapaan pelialueen rajaa, estää pallon lentoradan. Esim. kattovalaisimet, tuomariteline, TV välineistö, kirjurin pöytä ja verkkopylväät. Ulkopuoliset esineet eivät sisällä antennia, niiden katsotaan olevan verkon osa.

PELAAJAVAIHTO

Tämä on tapahtuma, jossa yksi normaali pelaaja jättää kentän ja toinen normaali pelaaja ottaa hänen pelipaikkansa.